

Essi Tiikkaja

Ympäristölupaprosessi ja sen haasteet

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Insinööri (AMK)
Kemiantekniikka
Insinöörityö
8.5.2015

Tekijä Otsikko	Essi Tiikkaja Ympäristölupaprosessi ja sen haasteet
Sivumäärä Aika	45 sivua + 1 liite 8.5.2015
Tutkinto	Insinööri (AMK)
Koulutusohjelma	Kemiantekniikka
Suuntautumisvaihtoehto	Ympäristötekniikka
Ohjaaja	Lehtori Mikko Halsas
<p>Tämän insinööriyön tavoitteena oli käydä läpi ympäristölupaprosessiin liittyvää lainsäädäntöä sekä ympäristölupaprosessin vaiheita, avata lupaprosessiin liittyviä ongelmakohtia sekä selvittää niin toiminnanharjoittajien, viranomaisten kuin konsulttienkin roolia ja tehtäviä lupaprosessin aikana.</p> <p>Kirjallista tausta-aineistoa saatiin internetistä sekä alan julkaisuista. Toiminnanharjoittajille suunnatun e-kyselyn avulla pyrittiin sekä kartoittamaan heidän mielteitään koskien ympäristölupaprosessia että selvittämään toiminnanharjoittajien mieltä askarruttavia kysymyksiä. Kyselystä saatua informaatiota hyödynnettiin edelleen viranomaistahoille tehdyissä haastatteluissa. Kolmas näkökulma saatiin suorittamalla sähköisesti haastattelu parille alan parissa työskentelevälle konsultointiyritykselle.</p> <p>Työn tuloksena saatiin selville tavoitteiden mukaisia tietoja e-kyselyn ja haastatteluiden kautta. Tavoitteena oli saada koottua selkeyttävä kokonaisuus ympäristölupaprosessista ja sen läpikäymisestä. Toiminnanharjoittajille suunnatun kyselyn avulla pystyttiin nostamaan esiin ympäristölupaprosessiin liittyviä yleisimpiä ongelmia, joita sitten tarkasteltiin yhdessä viranomaistahon ja konsulttien kanssa.</p> <p>Ympäristölupaprosessiaan aloittava ja läpikäyvä toiminnanharjoittaja saa tästä insinööriyöstä hyvän perusmateriaalin oman lupaprosessinsa tueksi. Työ antaa kattavat perustiedot siitä, mitä vaatimuksia ympäristönsuojelulainsäädäntö ja siihen liittyvä lupaprosessi hakijalleen asettaa, mitä haasteita lupaprosessi voi edetessään tuoda mukanaan sekä antaa työkaluja niiden selvittämiseen.</p>	
Avainsanat	Ympäristölupaprosessi, ympäristölainsäädäntö, e-kysely

Author Title	Essi Tiikkaja Environmental permit process and its challenges
Number of Pages Date	45 pages + 1 appendices 8 May 2015
Degree	Bachelor of Engineering
Degree Programme	Chemical Engineering
Specialisation option	Environmental Engineering
Instructor	Mikko Halsas, Metropolia University of Applied Sciences
<p>The aim of this thesis was to go through environmental process-related legislation as well as the environmental permit process steps, to explain the licensing process-related problem areas as well as to determine the operators, authorities and consultants' role and tasks in the permitting process.</p> <p>Written background material was obtained from the Internet as well as from publications. An e-survey directed to the operators was conducted to identify their thoughts regarding the environmental permit process as well as to find out the operators' concerns. The information obtained from the questionnaire was further utilized when interviewing the authorities. The third view on the topic was obtained by conducting an electronic interview with a few consulting firms working with the industry.</p> <p>The information gotten from the e - survey and interviews were consistent with the aim that was set at the beginning of the thesis. The aim was to acquire a clear picture about the environmental permit process and its realization. With the help of the inquiry made to the operators made it possible to highlight the most common environmental permit process-related problems that were then examined together with the public authority and the consultants.</p> <p>This engineering thesis will give good basic material to support operators at the start of and during their permit process. The thesis gives the basic information as to what the requirements of environmental protection legislation and the related licensing process will set for the applicant and what challenges the permit process can bring as it progresses as well as provides the tools to solve these challenges.</p>	
Keywords	Environmental process, environmental legislation, e-survey

Sisällys

Lyhenteet

1	Johdanto	1
2	Työn toteutus	2
3	Ympäristönsuojelulaki	2
3.1	Ympäristönsuojelulain historiaa	3
3.2	Ympäristönsuojelulain tilanne tänä päivänä	5
4	Ympäristölupa	6
4.1	Ympäristölupa	6
4.1.1	Ympäristöluvan käyttökohteet	7
4.1.2	Ympäristöluvan kustannukset	8
4.1.3	Luvan voimassaoloaika	8
4.1.4	Luvan raukeaminen	9
4.1.5	Luvan muuttaminen	9
4.1.6	Ympäristöluvan noudattamatta jättäminen	10
4.1.7	Luvan peruuttaminen	10
4.1.8	Ympäristövaikutusten arviointi (YVA)	11
4.2	Vesilain mukaiset luvat eli vesiluvat	12
4.3	Best available technology eli BAT	13
5	Luvanhakuprosessit	15
5.1	Ympäristölupaprosessi	15
5.2	Ympäristölupahakemus	18
5.3	Vesilupaprosessi	19
5.4	Vesilupahakemus	20
6	Viranomaisen roolit ympäristölupaprosessissa	21

6.1	Aluehallintovirastot	21
6.2	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset	23
6.3	Ympäristölupien noudattaminen	25
7	Tukea ympäristölupaprosessiin - konsulttifirmojen rooli	27
8	Kyselyn purku	29
8.1	Viranomaisapu ympäristölupaprosessin aikana	29
8.2	Ulkopuolisen avun tarve ympäristölupaprosessin aikana	31
8.3	Mietteet ympäristölupaprosessista	32
8.3.1	Tiedon saanti	32
8.3.2	Lupaprosessin laajuus	33
8.3.3	Hakemuslomakkeen täyttäminen	34
8.3.4	Ajankäyttö hakemuksen laatimisessa	35
9	Ympäristölupaprosessin haasteet	36
9.1	Ajankäyttö	37
9.2	Eriävät käytännöt eri viranomaisten välillä	38
9.3	Raskas prosessi	40
10	Neuvoja ympäristöluvan hakijoille	41
11	Yhteenveto	44
	Lähteet	45

Liitteet

Liite 1. Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2014 ja 2015

Lyhenteet

AVI	Aluehallintavirasto
BAT	Best Available Technology eli parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaate
BREF	BAT Reference Document eli BAT-vertailuasiakirja
ESAVI	Etelä-Suomen aluehallintavirasto
LSL	Luonnonsuojelulaki
YSA	Ympäristönsuojeluasetus
YSL	Ympäristönsuojelulaki
YVA	Ympäristövaikutusten arviointimenettely

1 Johdanto

Lakien ja määräysten noudattaminen tuottaa usein lisätyötä yritykselle pakottaen toiminnanharjoittajan jatkuvasti kehittämään toimintaansa lakien ja määräysten puitteissa. Ympäristönsuojelulainsäädäntö on asetettu ihmisen terveyden ja luonnon toimintojen turvaamiseksi. Tämä lisää veloitteita jokaiselle sen alaisuuteen kuuluvalla yritykselle. Lainsäädännön jatkuva uudistaminen vaatii toiminnanharjoittajia olemaan jatkuvasti selvillä oman yrityksensä toiminnasta ja sen vaikutuksista ympäristöön.

Erityisenä osana ympäristönsuojelulainsäädäntöä on ympäristölupaprosessi, joka jokaisen lain toimintapiiriin kuuluvan toiminnanharjoittajan on käytävä läpi taatakseen toimintansa jatkuvuus ja lainmukaisuus. Ympäristölupaprosessin monimutkaisuuden takia se koetaan usein negatiivisena ja tunteita herättävänä osana yrityksen toimintaa, vaikka itse prosessin tarkoitusta pidetäänkin hyvänä asiana. Ympäristölupaprosessia onkin pyritty jatkuvasti helpottamaan, jotta prosessista saataisiin mielekkäämpi kokonaisuus kaikille osapuolille. Varsinkin toiminnanharjoittajien ja viranomaisten yhteistyöhön on viime vuosina panostettu erityisen paljon.

Tämän insinööriyön tavoitteena on käydä yksityiskohtaisesti läpi ympäristölupaprosessin vaatimukset ja vaiheet, sekä tarkastella koko lupaprosessia kokonaisuutena niin hakijan kuin viranomaisenkin näkökulmasta. Pyrkimyksenä on koota yhteen dokumenttiin kaikki oleellinen ympäristölupaprosessiin liittyvä tieto, jota ympäristölupaprosessia suunnitteleva taho voisi hyödyntää prosessinsa aikana.

2 Työn toteutus

Ympäristölainsäädännöstä ja ympäristölupaprosessista löytyy huomattava määrä informaatiota niin kirjallisuudesta kuin internetistäkin. Tämän tiedon, asetusten ja normien suuri määrä onkin monelle lupaprosessia läpikäyvälle todella työlästä niin löytää kuin omaksua. Tässä työssä haluttiin poimia esiin suurimmat haasteet ja ongelmakohdat niin luvan hakijan kuin viranomaistahojen näkökulmasta ja avata niitä hieman.

Työ toteutettiin tekemällä toiminnanharjoittajille suunnattu insinööriyön aiheeseen liittyvä kysely, jonka tavoitteena oli selvittää ympäristölupaprosessin todelliset ongelmakohdat ja saada käsitys siitä, kuinka ympäristölupaprosessi koetaan yleisellä tasolla. Kyselystä saatua informaatiota hyödynnettiin eteenpäin viranomaistahoille suoritetuissa haastatteluissa, joissa tavoitteena oli sekä viranomaisten näkemys lupaprosessin kulkuun että saada vastauksia toiminnanharjoittajien mieltä vaivaaviin kysymyksiin. Lisänäkemystä lupaprosessiin saatiin haastatteleamalla myös paria ympäristölupaprosessiin osallistuvaa konsultointiyritystä.

Kyselyn, haastatteluiden sekä eri kirjallisuuslähteiden perusteella pyrittiin kokoamaan yhteen kattava kokonaisuus muun muassa luvanhakijoille heidän ympäristölupaprosessinsa tueksi. Työ antaa peruskuvan ympäristönsuojelulaista, ympäristölupaprosessista ja sen eri osapuolien toiminnasta sekä mahdollisista ongelmakohtista, joita tämä prosessi voi tuoda tullessaan.

3 Ympäristönsuojelulaki

Ympäristönsuojelulaki on yleislaki, jonka tarkoituksena on ehkäistä ympäristön pilaantumista. Sitä voidaan soveltaa sellaiseen toimintaan, josta aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista. Ympäristönsuojelulaki kattaa säädökset niin maaperän, vesistöjen kuin ilmankin suojeluun sisältäen oman lupajärjestelmänsä. Luvanvaraisena voidaan pitää kaikkea sitä toimintaa, josta aiheutuu pilaantumisen vaaraa ympäristölle. [1,2]

Ympäristölainsäädännöllä on keskeinen merkitys ympäristönsuojelun tavoitteiden saavuttamisessa, ja lainsäädäntöä kehitetään jatkuvasti vastaamaan yhteiskunnan muutoksia ja tarpeita. Suomen kuuluminen Euroopan Unioniin tuo mukanaan sen, että lainsäädäntöä kehitetään myös kansainvälisellä tasolla. [1,2]

Ympäristönsuojelulaki ei koske toimintaa, josta aiheutuu ympäristön fyysistä muuttamista tai rakenteellista pilaantumista eikä maankäyttöä ja luonnonsuojelua, joista on erikseen säädetty omat säädöksensä:

- Vesilaki ohjaa vesien käyttöä ja rakentamista
- Jätelaki ohjaa jätehuoltoa ja jätteiden hyötykäyttöä
- Kemikaalien käytöstä, geenitekniikasta, merensuojelusta ja hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinneista on säädetty eri laeilla.

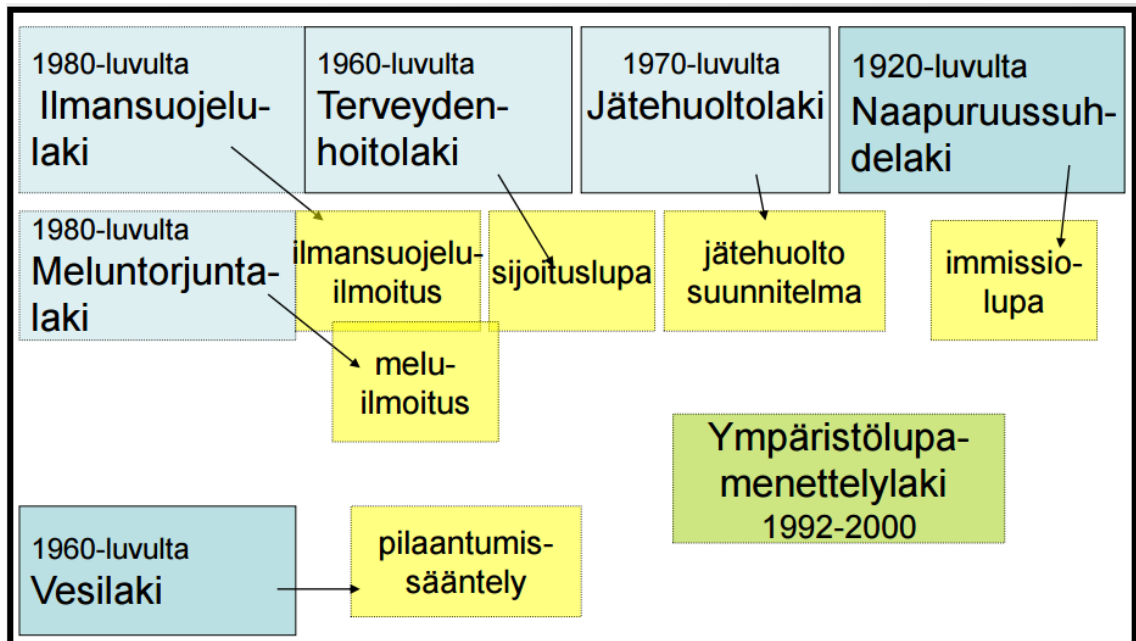
Ympäristönsuojelulain ja sitä kautta ympäristöluvan piiriin kuuluvia toimijoita on Suomessa noin 18 000. Tämä on kansainvälisestikin verrattuna erittäin suuri määrä, joten parhaillaan menossa oleva ympäristölainlainsäädännön uudistaminen ja itse lupaprosessin helpottaminen ovat erittäin ajankohtaisia toimenpiteitä. Uudistuksen kaavaillaan olevan rakenteeltaan nykyistä ympäristönsuojelulakia eheämpi ja johdonmukaisempi kokonaisuus ja se vastaa niin ikään paremmin perustuslakia. [3]

3.1 Ympäristönsuojelulain historiaa

Jatkuvasti kehittyvän ympäristönsuojelulainsäädännön alkuperä juontaa juurensa kauas 1700-luvulle, jolloin omistusoikeus-, hygienia-, varallisuus- ja terveysarvot asetettiin etusijalle ja luonnon tarpeet katsottiin tyydytetyiksi pelkällä alue- ja lajisuojelulla. [4]

Läpi 1900-luvun kasvanut teollistuminen johti rajuun luonnonvarojen hyötykäyttöön tuoden mukanaan merkittävän ilmanlaadun ja vesistöjen tilan heikkenemisen. Suomen liittyminen Euroopan Unioniin vuonna 1995 mahdollisti loppusysäyksen saattaa jo tällöin olemassa olleet luvat yhteen yhden selkeämmän kokonaisuuden luomiseksi. [4]

Alla olevassa kuvassa 1 näkyy kuvattuna, mistä vuoteen 2000 asti voimassa ollut ympäristölupamenettelylaki muodostui.

Kuva 1. Keskeiset ympäristönsuojelulait ja luvat ennen ympäristölupamenettelylakia. [4]

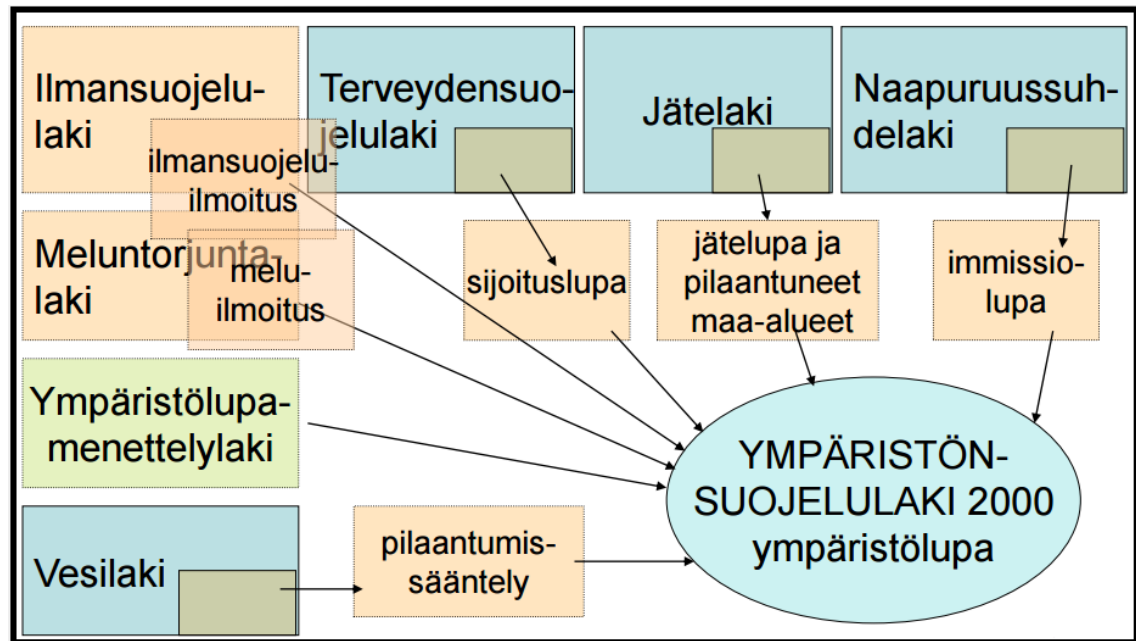
Keskeisin ohjauskeino vuoteen 2015 asti on ollut vuonna 2000 voimaan tullut ympäristönsuojelulaki. Se on pilaantumisen torjunnan yleislaki, jonka tavoitteena oli:

- Yhtenäistää ja kehittää lainsäädäntöä
- Uudistaa lupajärjestelmää ja hallintoa
- Tehostaa ennalta ehkäisevää ympäristönsuojelua
- Tarkastella ympäristövaikutuksia kokonaisuutena
- Edistää kustannustehokkaita ympäristönsuojelutoimia
- Lisätä kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia.

Lakiuudistus joka säädettiin 1.3.2000 yhdisti ilmansuojelulain, jätelain, terveydensuojelulain ja naapuruussuhdelain mukaiset lupavelvollisuudet yhteen

ympäristösuojelulain (86/2000) alaisuuteen poistaen ilmaluvan, jäteluvan, jätevesiluvan, sijoitusluvan sekä immissioluvan. Ympäristölupa ei kuitenkaan koske maa-ainesten ottamista eikä vesi- tai muuta rakentamista, vaan näihin tarvitaan edelleen kyseessä olevien lakien mukaiset luvat. [1,3,5]

Kuvassa 2 on kuvattuna, kuinka vuonna 2000 säädetty ympäristösuojelulaki muodostui.

Kuva 2. Keskeiset muutokset lainsäädännössä ympäristönsuojelulain säätämisen yhteydessä. [4]

Vuonna 2000 tehtyjen uudistusten tavoitteena oli yhtenäistää ja kehittää lainsäädäntöä. Lupajärjestelmää ja hallintoa haluttiin uudistaa yhdistämällä kaikki päästöjä koskevat luvat yhteen ympäristölupaan. Tavoitteena oli lisäksi tehostaa ennaltaehkäisyä ja tarkastella toimintojen vaikutuksia kokonaisuutena, sekä lisätä kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa lupaprosessiin. [1,3]

3.2 Ympäristönsuojelulain tilanne tänä päivänä

Uusi ympäristönsuojelulaki sekä ympäristönsuojeluasetus astuivat voimaan 1.9.2014. Uuden lain myötä teollisuuspäästädirektiivi tuli osaksi kansallista lainsäädäntöä tehden parhaan käyttökelpoisen tekniikan (englanniksi Best Available Technology eli BAT)

käyttämisestä oikeudellisesti sitovan veloitteen päästötasojen osalta. Soiden luontoarvot otetaan lupaharkinnassa entistä paremmin huomioon. Uudistuksen tarkoituksena on myös tehostaa ympäristönsuojelun lupamenettelyä ja tehostaa lupien valvontaa erityisesti siellä, missä se ympäristön pilaantumisen vaaran vuoksi on perustelluinta. Valvonnasta tuli myös osittain maksullista. [3]

Uusi laki tuo mukanaan muutoksia ympäristölupamenettelyyn. Ympäristölupien hakeminen, käsittely ja valvonta siirretään uuteen sähköiseen järjestelmään, jonka uskotaan kohentavan hakemusten laatua antamalla asiakkaille parempia työkaluja lupien hakemiseen ja hakemuksen käsittelyn seurantaan. [6]

Myös Talvivaaran tapauksella tulee olemaan vaikutusta hakemusten käsittelyssä. Opitun perusteella puutteelliset hakemukset hylätään, mikäli asiakas ei niitä pyynnöstä huolimatta täydennä, minkä lisäksi voidaan määrätyn perustein asiakkaan kustannuksella teettää lisäselvityksiä. [6]

Kaiken kaikkiaan ympäristönsuojelulainsäädännön uudistaminen jatkuu koko ajan. Sen erityisiä tavoitteita on helpottaa ympäristölupamenettelyn sekä purkaa luparuuhkia. Tavoitteena on lisäksi yhdistää ympäristölupa ja maa-aineslupa samaan käsittelyyn. Uudistuksen toivotaan vähentävän lupahakemusten määrää noin 20 prosenttia. [3]

4 Ympäristölupa

4.1 Ympäristölupa

Ympäristölupa on oleellinen osa eduskunnan säätämää ympäristönsuojelulakia ja ympäristönsuojeluasetusta. Ympäristölupaa tarvitaan sellaiseen toimintaan, josta voi seurata terveyshaittojen aiheutumista tai merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Näitä toimintoja ovat esimerkiksi kemianteollisuus, metalli- ja metsäteollisuus sekä energiantuotanto, kalankasvatus ja eläinsuojat. Samassa ympäristölupapäätöksessä voidaan tarkastella ympäristöhaittoja kokonaisuutena (vesi, ilma, jäte jne.), ja antaa ratkaisu yhdellä päätöksellä. [1,2,5]

Uudelle toiminnalle tai toiminnan oleelliselle muutokselle tarvitaan aina lupa, eikä toimintaa saa aloittaa, ennen kuin lupa on myönnetty. Ympäristöluvassa näkyy kirjattuna kaikki toimintaan kohdistuvat lupamääräykset koskien esimerkiksi päästörajoja, niiden seurantaan sekä niiden raportointia. Ympäristölupalle haettua toimintaa valvotaan koko sen elinkaaren ajan. [1,5]

Toiminnan oleellinen muutos voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että prosessin toiminnassa muuttuu jokin lupaan kuuluva osio. Prosessissa saatetaan muuttaa jokin laite, kemikaali tai pitoisuus toiseksi kuin luvassa on mainittu. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä olennaisen muutoksen määrittelemisestä. Keskustelemalla muutoksista viranomaisen kanssa avoimesti ja ajoissa voidaan joissain tapauksissa pärjätä vanhalla luvalla. [7]

Ympäristölupaa ei tarvita tapauksissa, joissa toiminnanharjoittaja pystyy osoittamaan, että päästö sisältää niin vähäisen määrän ympäristölle haitallisia aineita, ettei niiden päästämisestä aiheudu ympäristön pilaantumien vaaraa, eikä haittaa vesihuoltolaitoksen toiminnalle. [1]

4.1.1 Ympäristöluvan käyttökohteet

Ympäristölupa tarvitaan kaikkeen sellaiseen toimintaan, jolla voi olla pilaantuvaa vaikutusta maaperään, veteen tai ilmaan. Tällaisia luvanvaraisia toimintoja ovat esimerkiksi kaatopaikat, teollisuuslaitokset sekä suurehkot karjasuojat. Karjasuojien osalta lupamenettely on uudistumassa mahdollistaen tulevaisuudessa pelkän toiminnan rekisteröinnin luvan haun sijasta. (Ympäristölupaa vaativat toiminnot luetellaan tarkemmin ympäristösuojelulain (527/2014) 27 momentissa ja ympäristönsuojeluasetuksessa (713/2014)). [1,2,7]

Jos toiminto on lyhytkestoista tai ympäristövaikutuksiltaan vähäistä, riittää toiminnasta pelkkä ilmoituksen tekeminen, eikä lupaa tarvita. Tällaisia tapahtumia ovat esimerkiksi tilapäiset murskauslaitokset, purkutyöt sekä huvitilaisuudet. Tällaisista toiminnoista tulee kuitenkin tehdä kirjallinen ilmoitus ympäristösuojelutoimistoon. Ympäristönsuojeluviranomainen päättää millä ehdoilla toiminta on mahdollista. Myöskään koeluontoinen lyhytaikainen toiminta ei vaadi ympäristölupaa. [1,2]

Jos on epäselvyyttä siitä tarvitaanko toimintaan lupa vai ei, on suositeltavaa ottaa yhteyttä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskus) tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen. [1,2]

4.1.2 Ympäristöluvan kustannukset

Ympäristölupien hinnat peritään valtioneuvoston asetuksen (1572/2011) aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2012 ja 2013 perusteella. Asetuksessa on esitetty aluehallintovirastojen suoritteiden maksullisuudesta sekä julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista. [7]

Kokemuspohjalta on päätetty, kuinka monta henkilötyöpäivää menee esimerkiksi lämpölaitoksen lupaprosessin käsittelyyn ja hinta perustuu siihen. Maksutaulukko on kerrallaan voimassa 2 vuotta. Hintahaarukka voi vaihdella 2000 euron ja 200 000 euron välillä riippuen toiminnasta. AVI tekee myös päätöksiä pienemmistä asioista, joiden kustannukset voidaan laskea sadoissa euroissa. Liitteessä 1 on esitetty maksuasetukset tarkemmin. [7,8]

4.1.3 Luvan voimassaoloaika

Ellei lupapäätöksessä ole toisin määrätty, raukeaa määräaikainen lupa määräajan päättyessä. Toistaiseksi voimassa olevassa luvassa tulee määrätä, mihin mennessä hakemus lupamääräysten tarkistamiseksi on tehtävä ja mitkä selvitykset on tuolloin esitettävä, jollei tällaista määräystä ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Jos lupa koskee ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämiseksi annetun neuvoston direktiivin (96/61/EY) mukaan luvanvaraista toimintaa, on lupamääräyksiä tarkistettava määräajoin. Tarkistamista koskevaa määräystä tai luvan määräaikaisuutta harkittaessa on otettava huomioon merenhoidon ja vesienhoidon järjestämisestä annetun lain mukaiset merenhoitosuunnitelmat ja vesienhoitosuunnitelma sekä niiden toimenpideohjelmat. Erityisestä syystä määräaikaisessa luvassa voidaan määrätä lupamääräyksen tarkistamisesta. Luvan myöntäneen viranomaisen on käsiteltävä asia soveltuvien osin kuten lupahakemus. (25.3.2011/273) [1,2]

4.1.4 Luvan raukeaminen

Ympäristönsuojelulain 9. luvun 88 §:n mukaan:

”Lupaviranomainen voi päättää, että lupa raukeaa, jos:

- 1) toiminta on ollut keskeytyneenä yhtäjaksoisesti vähintään viisi vuotta tai toiminnanharjoittaja ilmoittaa, ettei toimintaa aloiteta tai että toiminta on lopetettu;
- 2) toimintaa tai sen aloittamisen kannalta olennaisia toimia ei ole aloitettu viiden vuoden kuluessa luvan lainvoimaiseksi tulosta tai lupapäätöksessä määrätyn tätä pidemmän ajan kuluessa;
- 3) hakemusta luvan tai lupamääräysten tarkistamiseksi ei ole tehty 71 §:n 1 momentin tai 80 §:n 3 momentin mukaisesti.

Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 96 §:ssä säädetään. Asian voi panna vireille lupaviranomainen omasta aloitteestaan, valvontaviranomainen, toiminnanharjoittaja, kunta tai haitankärsijä.” [2,7]

4.1.5 Luvan muuttaminen

Ympäristönsuojelulain 9. luvun 89 §:n mukaan:

”Lupaviranomaisen on luvanhaltijan, valvontaviranomaisen, asianomaisen yleistä etua valvovan viranomaisen tai haitankärsijän taikka 186 §:ssä tarkoitetun rekisteröidyn yhdistyksen tai säätiön hakemuksesta muutettava lupa, jos:

- 1) toiminnasta aiheutuva pilaantuminen tai sen vaara poikkeaa olennaisesti ennalta arvioidusta;
- 2) toiminnasta aiheutuu tässä laissa kielletty seuraus;
- 3) parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymisen vuoksi päästöjä voidaan olennaisesti vähentää ilman kohtuuttomia kustannuksia;
- 4) lupamääräyksen perusteiden havaitaan olevan virheelliset eikä määräyksen muuttamisesta aiheudu tarvetta harkita uudelleen luvan myöntämisen edellytyksiä;
- 5) toiminnan ulkopuoliset olosuhteet ovat luvan myöntämisen jälkeen olennaisesti muuttuneet ja luvan muuttaminen on tämän vuoksi tarpeen;
- 6) luvan muuttaminen on tarpeen luvan myöntämisen jälkeen laissa, valtioneuvoston asetuksessa tai Euroopan unionin säädöksessä annetun sitovan

ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan yksilöidyn vaatimuksen täyttämiseksi.

Kalatalousvelvoitteen tai kalatalousmaksun muuttamisesta on voimassa, mitä vesilain 3 luvun 22 §:ssä säädetään. Jos kalatalousvelvoitteen tai kalatalousmaksun perusteista on saatu uutta selvitystä tämän lain 126 §:ssä tarkoitetussa korvausmenettelyssä, valtion ympäristölupaviranomainen voi samalla ottaa viran puolesta velvoitteen tai maksun muuttamista koskevan asian käsiteltäväkseen sen estämättä, mitä määräysten muuttamisesta ja tarkistamisesta muutoin säädetään.

Luvanhaltijan luvan muuttamista koskevaan hakemukseen sovelletaan 39 §:ää. Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 96 §:ssä säädetään.” [7]

4.1.6 Ympäristöluvan noudattamatta jättäminen

Tilanteessa, jossa ympäristölupaa ei noudateta, on valvontaviranomaisella aina velvollisuus ryhtyä toimiin. Tarvittavat toimenpiteet päätetään tilanteen vakavuuden, sen syiden ja seurausten perusteella. Valvontaviranomaisella on käytössään muun muassa seuraavanlaisia keinoja puuttua lainvastaiseen toimintaan:

- neuvottelu ja selvityspyyntö, toiminnanharjoittajan kuuleminen,
- suullinen kehoitus tai kehoituskirje,
- hallintopakko, joka voi sisältää uhkasakon, teettämisuhan (työ tehdään laiminlyöjän kustannuksella) tai keskeyttämisuhan,
- toiminnan keskeyttäminen ympäristösuojelulain nojalla,
- esitys lupaviranomaiselle ympäristöluvan peruuttamisesta ja
- tutkintapyyntö poliisille.

4.1.7 Luvan peruuttaminen

Ympäristönsuojelulain 9. luvun 93 §:n mukaan:

”Lupaviranomainen voi valvontaviranomaisen aloitteesta peruuttaa luvan, jos:

1) hakija on antanut virheellisiä tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet luvan myöntämisen edellytyksiin;

2) lupamääräyksiä on valvontaviranomaisen kirjallisesta huomautuksesta huolimatta toistuvasti rikottu siten, että toiminnasta voi aiheutua luvan myöntämisen edellytysten vastainen seuraus;

3) toiminnan jatkamisen edellytyksiä ei saada täytetyksi lupaa muuttamalla.

Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 96 §:ssä säädetään.” [7]

4.1.8 Ympäristövaikutusten arviointi (YVA)

Ympäristövaikutusten arviointimenettely eli YVA otetaan käyttöön, kun ympäristölupamenettely koskee jotain suuremman mittakaavan laitosta, kuten voimalaitosta, kaatopaikkaa tai moottoritietä. YVA-asetus määrää tietyn kokoluokan hankkeet aina YVA-menettelyyn. YVA-menettelyä voidaan kuitenkin soveltaa myös tätä pienempiin tai muihinkin kuin asetuksessa mainittuihin hankkeisiin, jos voidaan osoittaa hankkeista aiheutuvan merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. [1,2]

YVA:n tavoitteena on vähentää tai kokonaan estää hankkeen mahdollisesti aiheuttamia ympäristövaikutuksia ja tuottaa tietoa ympäristölupamenettelyä varten. Vaikutusten arviointi tehdään jo ennen päätöksen tekoa suunnittelun yhteydessä, jolloin on vielä hyvät mahdollisuudet vaikuttaa ratkaisuihin ja mahdollisesti pohtia muita lähestymistapoja hankkeen toteuttamiseen. YVA toimii siis suunnittelun apuvälineenä, jonka tuloksia voidaan arvioida ja ottaa huomioon hankkeen lupaharkinnassa. [1,2]

Tarvittavan ympäristölupaselvityksen tekee hankkeesta vastaava taho, joka voi olla yksityinen yritys tai julkinen taho esimerkiksi väylävirasto. Menettelyä ohjaa ja valvoo yhteysviranomaisena, joka on ELY-keskus. Ydinenergiahankeissa yhteysviranomaisena toimii työ- ja elinkeinoministeriö. [1,2]

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi määrätä hankkeen YVA-menettelyyn. ELY-keskuksen on tehtävä päätös kuukauden kuluessa saatuaan asiasta riittävät tiedot, huomioiden se, että hankkeesta vastaava taho saa tilaisuuden tulla kuulluksi ennen kuin päätös tehdään. Ydinenergia- ja ydinlaitoksia koskevat päätökset tekee työ- ja elinkeinoministeriö. [1,2]

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn voi voivat osallistua kaikki ne tahot, joihin hanke voi vaikuttaa. Jos on epäilystä, että jokin tietty hanke voi aiheuttaa YVA-menettelyn piiriin kuuluvia haitallisia vaikutuksia, on syytä olla yhteydessä oman alueensa ELY-keskukseen asian selvittämiseksi. [1,2,5]

4.2 Vesilain mukaiset luvat eli vesiluvat

Vesien käyttöä ja rakentamista ohjaa vesilaki, jonka alaisuuteen kuuluvat kaikki sellaiset hankkeet, joissa on vaarana se, että rakenteilla oleva hanke voi fyysisesti muuttaa vesistöä tai pohjavesioloja. Sellaiset hankkeet, joista on vaarana itse vesistön pilaantuminen, kuuluvat kuitenkin edelleen ympäristöluvan alueeseen, joten niihin ei pelkkä vesilupa riitä. [1,2]

Vesitaloushankkeita ovat esimerkiksi:

- sillan rakentaminen yleisen vesikulkuväylän yli
- vesijohdon, viemärin ja kaapelin rakentaminen yleisen vesikulkuväylän ali
- vesivoiman hyödyntäminen
- kulkuväylät ja muut vesiliikennealueet
- uiton toimipaikka
- tietyt ojitusta koskevat asiat
- padon rakentaminen ja vesistön säännöstely
- veden ottaminen
- vesialueen ruoppaus ja täyttö.

Vesistön pilaamisasiat käsitellään ympäristönsuojelulain nojalla. Jos tarvitaan lupa molempien lakien perusteella, riittää yksi hakemus ja hankkeelle annetaan yksi lupa. Luvan myöntää AVI. [1,2]

Vesiluvan tarve ei koske pelkästään suuria rakennelmia tai toimenpiteitä, vaan monet pieniltäkin vaikuttavat koti- tai mökkirannan hankkeet voivat vaatia vesilain mukaisen vesiluvan tai ainakin ilmoituksen tekemisen. [1,2]

Vesiluvan tarve riippuu siitä, loukkaako vesistössä, pohjavedessä tai vesiympäristössä tapahtuva muutos yleistä tai yksityistä etua. Vesilaista löytyy lueteltuna kaikki ne hankkeet, joihin lupa on aina haettava. Tällaisia hankkeita voivat olla esimerkiksi ruoppaus, kun ruoppausmassan määrä ylittää 500 m³, vedenotto vesilaitoksen tarpeisiin, pohjaveden ottaminen, kun veden määrä ylittää 250 m³/vrk, sillan rakentaminen väylän yli tai vesi- ynnä muun johdon rakentaminen väylän ali. [1,2]

Hallintopakkoasioissa on kyse hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä eli käytännössä AVI voi kieltää säännöksen tai määräyksen vastaisen menettelyn tai velvoittaa poistamaan aiheutetun haitan. Kunnissa voidaan ratkaista eräät ojituksiin ja muihin pieniin vesilain mukaisiin asioihin liittyvät hakemusasiat, mutta selkeät vesistön pilaantumisasiat käsitellään ympäristönsuojelulain nojalla. Jos lupa tarvitaan sekä vesilain että ympäristönsuojelulain mukaan, luvan myöntää AVI. [1,2]

Sellaisissa tapauksissa, joissa on epäselvyyttä siitä, tarvitaanko lupa vai ei, on suositeltavaa ottaa yhteys elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskus) tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen. Heiltä saa tietoa luvan tarpeesta ja hakumenettelystä. [1,2]

4.3 Best available technology eli BAT

Paras käyttökelpoinen tekniikka BAT (Best Available Technology) on ympäristönsuojelulaissa 527/2014 (YSL 5 § momentti 7) määritelty seuraavasti:

”a) mahdollisimman tehokkaita ja kehittyneitä, teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisia tuotanto- ja puhdistusmenetelmiä ja toiminnan suunnittelu-, rakentamis-, ylläpito-, käyttö- sekä lopettamistapoja, joilla voidaan ehkäistä

toiminnan aiheuttama ympäristön pilaantuminen tai tehokkaimmin vähentää sitä ja jotka soveltuvat ympäristölupamääräysten perustaksi;

b) tekniikka on teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoista silloin, kun se on saatavissa käyttöön yleisesti ja sitä voidaan soveltaa asianomaisella toiminnan alalla kohtuullisin kustannuksin". [7]

Parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamisen taustalla on teollisuuden päästöjä koskeva direktiivi (Industrial Emissions Directive, IED, 2010/75/EU), joka yhdistää useita aiempia teollisuuden päästöjä sääteleviä direktiivejä yhdeksi kokonaisuudeksi. Teollisuuspäästädirektiivin tavoitteena on suojella terveyttä ja ympäristöä ja säädellä teollisuuslaitosten ympäristövaikutuksia ympäristöluvituksen kautta. [1,3]

Uusi ympäristönsuojelulaki vahvistettiin 26.6.2014 tasavallan presidentin toimesta. Uuden lain yhtenä osana on tuoda teollisuuspäästädirektiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä, mikä parantaa ja yhdenmukaistaa ympäristön tilaa turvaavia parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksia. Teollisuuspäästädirektiivin keskeiset muutokset on saatettu Suomessa voimaan 1.9.2014. osana uutta ympäristönsuojelulakia (527/2014). [1,3]

Teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten, niin sanottujen direktiivilaitosten, päästöraja-arvojen, tarkkailun ja muiden lupamääräysten on parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksen toteuttamiseksi perustuttava BAT-päätelmiin. Uudistuksen myötä yleiseurooppalaisten BAT-vertailuasiakirjojen eli BREFien (BAT Reference Document) rooli vahvistuu. Päästöille on ympäristöluvassa määrättävä päästöraja-arvot siten, että päätelmien päästötasoja ei ylitetä laitoksen normaaleissa toimintaolosuhteissa (YSL 75§). [1,3]

Tämä tarkoittaa sitä, että vastedes toiminnanharjoittajan on liitettävä ympäristölupahakemukseensa päästötarkkailun tulokset ja muut tiedot, joiden nojalla toimintaa on mahdollista verrata BAT-päätelmissä kuvattuun parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan ja siihen liittyviin päästötasoihin. Tarvittaessa hakemukseen tulee liittää myös selvitys siitä, mitä tekniikoita hakija ottaa käyttöönsä tai millä muilla keinoilla hakija varmistaa sen, että toiminta on päätelmien ja lainsäädännön mukaista. Lisäksi toiminnanharjoittajan vastuulla on selvittää, vaikuttaako muutos olemassa olevaan toimintaan ja arvioitava tällaisen muutoksen vaikutuksia ympäristöön (ympäristönsuojeluasetus 713/2014, 10 §). [1,3]

Euroopan unionin teollisuuspäästädirektiivi tulee osaksi kansallista lainsäädäntöä lakiuudistuksen toteuduttua, velvoittaen vanhatkin laitokset hyödyntämään parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Direktiivin tavoitteena on vähentää suurimpien teollisuuslaitosten päästöjä. Suomessa veloitteet tulevat koskemaan noin tuhatta laitosta esimerkiksi metsä-, energia- ja kemianteollisuuden aloilla. [6]

Euroopan komissio päättää päästötasojen määrittämisestä ja päivittämisestä. Oikeudellisesti sitovat veloitteet laittavat teollisuuslaitokset tarkistamaan prosessinsa EU:n veloitteiden mukaisiksi neljän vuoden kuluessa uusimpien normien hyväksymisestä. Tässä aikataulussa pysyminen tulee olemaan vaikeaa monelle yritykselle. [6]

Teollisuuspäästädirektiivi tulee olemaan ympäristövaikutuksiltaan huomattava. Esimerkkinä voidaan mainita, että energiantuotantolaitosten rikkidioksidipäästöjen arvioidaan vähenevän direktiivin toimeenpanon myötä 12 prosenttiyksikköä vuoden 2010 tasosta. Uudistuksen toivotaan myös tuovan yritysmaailmalle uutta eloa lisäämällä suomalaisen puhtaan teknologian kysyntää. [6]

Alun perin tarkoituksena oli siirtää teollisuuspäästädirektiivi kansalliseen lainsäädäntöön jo vuoden 2013 alussa, mutta Suomi myöhästyi tästä joutuen tuon myöhästymisen takia komission valvontamenettelyyn. Myöhästymisen mahdollisesti aiheuttamia sanktioita odotellaan edelleen. [6]

5 Luvanhakuprosessit

5.1 Ympäristölupaprosessi

Ympäristölupahakemus liitteineen tehdään kolmena kappaleena ympäristönsuojelutoimistosta saatavalle lomakkeelle. Hakemukseen on liitettävä asian käsittelemistä varten tarpeellisia selvityksiä sen mukaan kuin ympäristönsuojeluasetuksessa (YSA) on säädetty. Tällaisia selvitystä vaativia asioita ovat muun muassa toiminta, toiminnan vaikutus sekä asianosaiset ja muut ympäristönsuojeluasetuksessa (713/2014) mainitut seikat. Hakemuksen teon

helpottamiseksi on suositeltavaa olla etukäteen yhteydessä luvan myöntävän viranomaistahoon. [1,2]

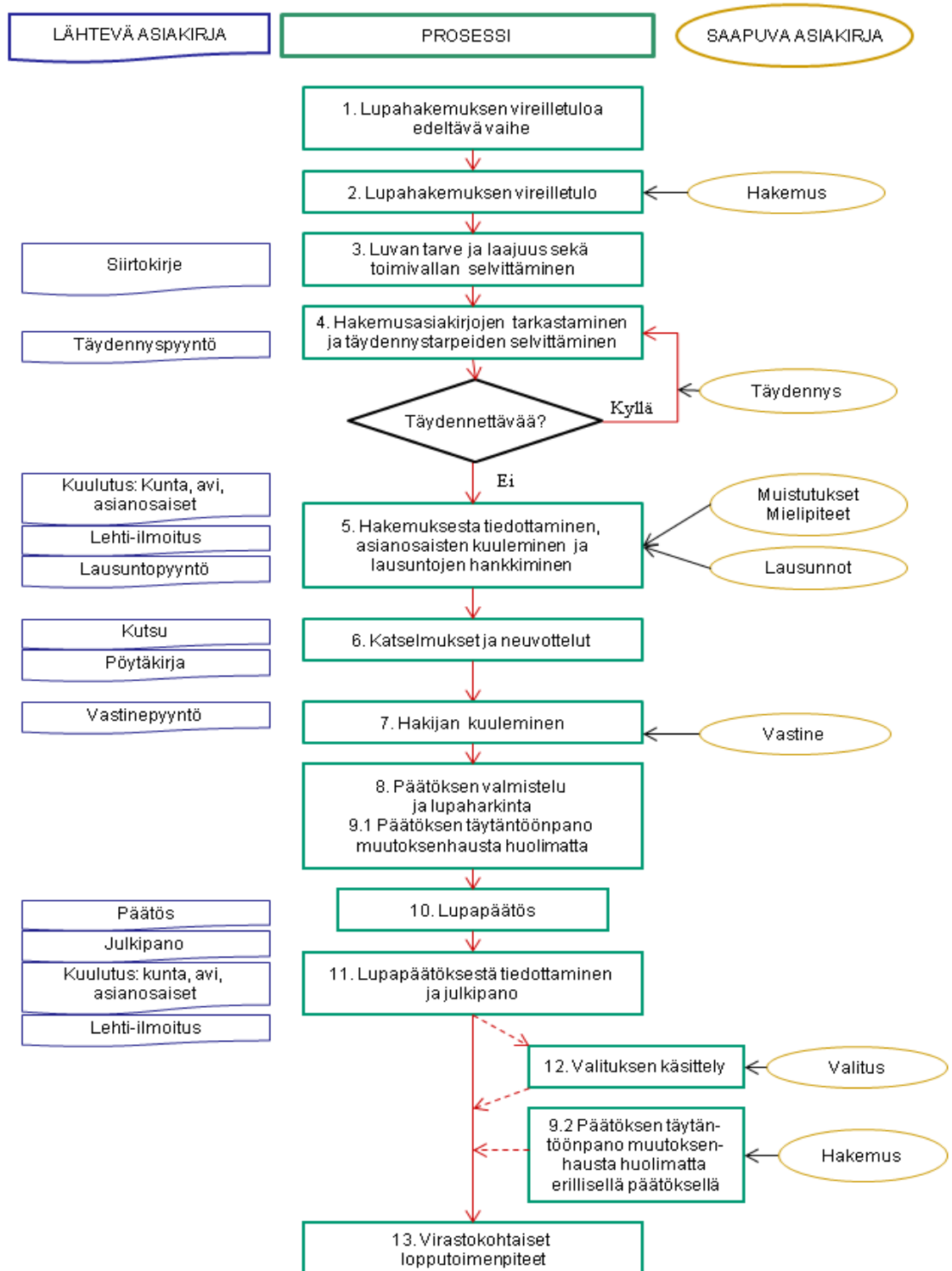
Ympäristölupahakemus tehdään ympäristönsuojelulaissa tai edelleen -asetuksessa määrätyle lupaviranomaiselle eli aluehallintovirastolle (AVI) tai sen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jossa toiminta aiotaan käynnistää. [1,2]

Ympäristöluvassa annettavia määräyksiä voivat olla muun muassa määräykset koskien toiminnan laajuutta, päästöjä ja niiden vähentämistä. Luvan myöntämisen tärkeimpinä edellytyksinä on muun muassa että toiminnasta ei saa aiheutua terveyshaittaa tai merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. [1,2]

Ympäristölupaviranomainen tiedottaa hakemuksesta kuulutuksella. Asiaan liittyvät viranomaiset, kuten ELY-keskus, antavat hakemuksesta lausunnon. Asianosaiset saavat tehdä muistutuksia ja hankkeen vaikutusalueen asukkaat voivat esittää asiasta mielipiteensä. Kuultuaan lausunnoista ja muistutuksista hakijaa lupaviranomainen tekee asiassa päätöksen. [1,2]

Lupahakemukseen laatimiseen voi käyttää myös ulkopuolista asiantuntijaa apuna. Lupahakemuksen käsittelystä peritään hakijalta maksu. [1,2]

Seuraavalla sivulla näkyvässä kuvassa (kuva 3) näkyy ympäristölupaprosessi selitettynä kaikkine vaiheineen.

Kuva 3. Ympäristölupaprosessin vaiheet. [8]

5.2 Ympäristölupahakemus

Ympäristölupahakemukseen on liitettävä tarpeelliset selvitykset toiminnasta, sen vaikutuksista ihmiseen ja ympäristöön, asianosaisista ja muista luvan kannalta merkityksellisistä seikoista. Tarvittaessa hakemukseen on lisäksi liitettävä luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:ssä tarkoitettu arviointi. [7]

Hakemuksen koskiessa luvan myöntämistä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitetulle hankkeelle (YVA-hanke), on hakemusasiakirjoihin liitettävä mainitun lain mukainen arviointiselostus sekä yhteysviranomaisen lausunto. [7]

Lupahakemuksen laatijalla on oltava riittävä asiantuntemus prosessista ja ympäristönsuojelulainsäädännöstä. Hakemuksessa on tarvittaessa annettava ilmi aineisto johon tiedot perustuvat laskenta-, tutkimus- tai arviointimenetelmien. [7]

Hakemuksen ollessa puutteellinen on hakijalle varattava mahdollisuus täydentää hakemustaan. Jos hakemusta ei täydennetä viranomaisen asettamassa määräajassa, voidaan hakemus jättää tutkimatta. Jos yleiset edut tai muut painavat syyt edellyttävät hakemuksen täydentämistä, voidaan hakija velvoittaa selvityksen tekoon muun muassa uhalla, että se tehdään hakijan kustannuksella. [7]

Ympäristölupahakemukseen tarvittavista lausunnoista säädetään ympäristönsuojelulain 5. luvun 42 §:ssä seuraavaa:

”Lupaviranomaisen on pyydettävä hakemuksesta lausunto:

- 1) kunnan ympäristönsuojeluviranomaisilta niissä kunnissa, joissa hakemuksen tarkoittaman toiminnan ympäristövaikutukset saattavat ilmetä;
- 2) toiminnan sijaintikunnan terveydensuojeluviranomaiselta;
- 3) asiassa yleistä etua valvovalta viran-omaisilta;
- 4) saamelaiskäräjiltä, jos hakemuksen tarkoittaman toiminnan ympäristövaikutukset saattavat ilmetä saamelaisten kotiseutualueella, ja kolttien kyläkokoukselta, jos ympäristövaikutukset saattavat ilmetä kolttaissa (253/1995) tarkoitettulla koltta-alueella;

5) lupaharkinnan kannalta muilta tarpeellisilta tahoilta.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, valtion ympäristölupaviranomaisen on pyydettävä lausunto valtion valvontaviranomaiselta, hakemuksen tarkoittaman toiminnan sijaintikunnalta ja tarvittaessa vaikutusalueen kunnilta.

Lupaviranomainen voi hankkia myös muita asiaan liittyviä tarpeellisia selvityksiä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tahoista, joilta lausuntoa on pyydettävä.” [7]

Lupaviranomaisen on tämän jälkeen annettava asianosaisille mahdollisuus tehdä muistutuksia lupa-asian johdosta. Muille kuin asianosaisille on varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä. Kuulemisesta säädetään lisäksi hallintolaissa (434/2003). [7]

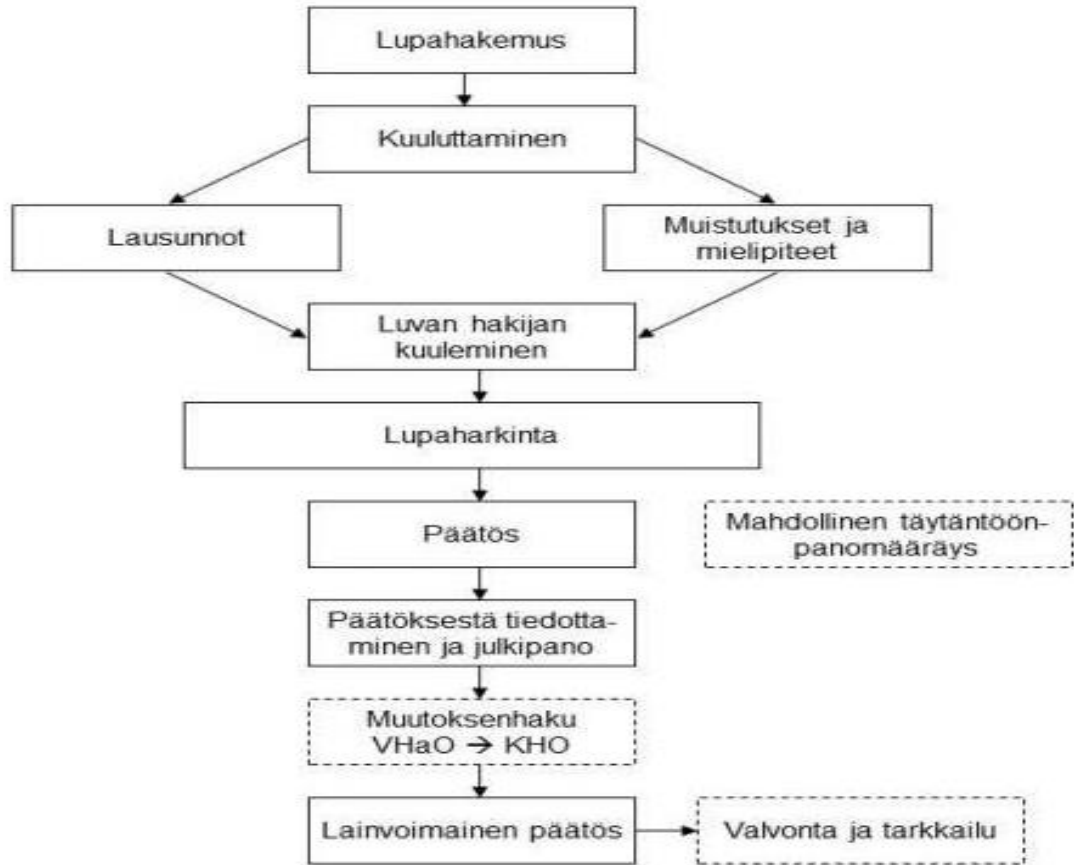
5.3 Vesilupaprosessi

Vesilupahakemus tehdään kolmena kappaleena ja mahdollisuuksien mukaan sähköisesti sille aluehallintovirastolle, jonka alueella hanke on tarkoitus toteuttaa. [1,2]

Aluehallintovirasto tiedottaa hakemuksesta yleensä kuulutuksella. Viranomaiset antavat hakemuksesta lausunnon. Asianosaiset saavat tehdä muistutuksia ja hankkeen vaikutusalueen asukkaat voivat esittää asiasta mielipiteensä. Kuultuaan lausunnoista ja muistutuksista hakijaa aluehallintovirasto tekee asiassa päätöksen. Päätöksestä voi valittaa Vaasan hallinto-oikeuteen ja tämän päätöksestä edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. [1,2]

Lupahakemuksen käsittelystä peritään hakijalta maksu. Vesilain mukaisten lupahakemusten keskimääräinen käsittelyaikatavoite on 9 kuukautta. [1,2]

Kuvassa 4 on kuvattuna vesilupaprosessi kaikkine vaiheineen.

Kuva 4. Vesilupaprosessin vaiheet. [1]

5.4 Vesilupahakemus

Vesilupahakemuksen tulee sisältää vesitalousasetuksen edellyttämät selvitykset ja perustelut siitä, miksi hakija on oikeutettu hakemaan kyseessä olevaa lupaa. Lupahakemuksessa tulee näkyä selvästi kaikki hankkeeseen kuuluvat rakennelmat sekä niihin liittyvät työt ja toimenpiteet. Näiden tietojen tulee käydä ilmi myös hakemukseen liitettävästä tarkoituksenmukaiseen mittakaavaan laaditusta asemakartasta. Suunniteltujen rakennelmien ja laitteiden piirustuksista tulee käydä ilmi rakenteiden päämitoitus ja ne tiedot, jotka ovat tarpeen rakennelmien ja laitteiden vesistöön tai veden käyttöön kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi. [1,2]

Hakemuksessa tulee esittää ne tiedot, jotka ovat tarpeen, kun arvioidaan hankkeen oikeudellisia edellytyksiä, hankkeen vaikutuksia vesi- ja luonnonoloihin ja vesistön käyttöön sekä arvioitaessa hankkeen aiheuttamia vahinkoja ja haittoja. Hakemukseen

on liitettävä myös tila-, omistaja- ja henkilökohtainen vahinkoarvio, sekä lyhyt yhteenveto hankkeesta ja sen vaikutuksista. [1,2]

Vesilupahakemuksen tulee olla selkeä ja jäsenelty ja hakemuksen laatijalla tulee olla riittävä asiantuntemus hakemuksen laatimiseksi. Hankkeesta on laadittava selostus, jonka liitteinä ovat tarpeelliset kartat ja piirustukset sekä mahdolliset erillisselvitykset, kuten esimerkiksi kalatalousselvitys. Selostuksessa tulisi kuitenkin selvittää oleelliset tiedot erillisselvityksistä ja tutkimuksista. [1,2]

Vesilupahakemuksen koskiessa luvan myöntämistä YVA menettelystä annetussa laissa tarkoitetulle hankkeelle, on hakemusasiakirjoihin liitettävä mainitun lain mukainen arviointiselostus sekä yhteysviranomaisen lausunto. [1]

Mikäli hanke saattaa merkittävästi heikentää Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojeltaviksi tarkoitettuja luonnonarvoja, suunnitelmassa on arvioitava kyseessä olevat vaikutukset luonnonsuojelulain mukaisesti. [1]

6 Viranomaisen roolit ympäristölupaprosessissa

Ympäristölupaprosessin viranomaistahon vastualueet jakautuvat pääsääntöisesti aluehallintovirastoille sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille; sellaiset ympäristöluvat, joiden myöntämistä ei ole erityisesti säädetty valtiollisen ympäristöviranomaisen toimivaltaan kuuluvaksi, myöntää kunnallinen ympäristönsuojeluviranomainen (yleensä ympäristölautakunta). Tilanteissa, joissa on epäselvyyttä siitä, mikä valvova taho myöntää luvan, voidaan ottaa yhteyttä mihin tahansa näistä viranomaistahoista asian selvittämiseksi. [1,2,5]

Valvontaviranomaisina toimivat sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY) sekä kunnan omat ympäristönsuojeluviranomaiset. [5]

6.1 Aluehallintovirastot

Aluehallintavirasto (AVI) myöntää kaikki ne luvat, jotka on säädetty sen valtiolliseen toimivaltaan kuuluviksi. Suomessa on toiminnassa kuusi AVIa Manner-Suomen alueella.

Ahvenanmaalla aluehallintoviranomaisena toimii Ahvenanmaan valtionvirasto. Aluehallintovirastojen toimialueet ovat maakuntajakoon pohjautuvia. [2]

Etelä-Suomen AVI

- toimialue on Uudenmaan, Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen, Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnat.
- päätoimipaikka on Hämeenlinnassa ja toimipaikat Helsingissä ja Kouvolassa
- virasto hoitaa ympäristö- ja vesilupa-asiat myös Lounais-Suomen AVIn toimialueella (Varsinais-Suomi, Satakunta).

Itä-Suomen AVI

- toimialue on Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnat
- päätoimipaikka on Mikkelissä ja toimipaikat Joensuussa ja Kuopiossa.

Lapin AVI

- toimialue on Lapin maakunta
- päätoimipaikka on Rovaniemellä.

Lounais-Suomen AVI

- toimialue on Varsinais-Suomen ja Satakunnan maakunnat
- päätoimipaikka on Turussa.

Länsi- ja Sisä-Suomen AVI

- toimialue on Pirkanmaa, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnat

- päätoimipaikka on Vaasassa ja toimipaikat Tampereella ja Jyväskylässä.

Pohjois-Suomen AVI

- toimialue on Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnat
- päätoimipaikka on Oulussa
- virasto hoitaa ympäristö- ja vesilupa-asiat sekä työsuojelun vastualueen asiat myös Lapin AVIn toimialueella.

Ahvenanmaan valtionvirasto

- toimialue on Ahvenanmaan maakunta
- päätoimipaikka on Maarianhaminassa.

Ympäristölupien käsittelyvauhti on valitettavasti hitaampi kuin se, mitä lupia tulee haettavaksi. Esimerkiksi Etelä-Suomen aluehallintoviraston (ESAVI) tavoite vuonna 2014 oli 600 ratkaistua lupaa; vireille tuli kaiken kaikkiaan 610 hakemusia, joista saatiin ratkaistua 530 hakemusta ja vireillä 1.1.2015 oli yli 700 hakemusia. [8]

6.2 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta pyydetään lausuntoa niin ensimmäistä ympäristölupaa haettaessa kuin myöhemminkin uusia ympäristölupaan liittyviä hakemuksia käsiteltäessä. ELY-keskuksella on myös oikeus valittaa AVIn päätöksestä, mikäli he kokevat, ettei kaikki ole kunnossa luvan haun suhteen. ELY-keskuksen tehtävä on antaa erityisesti valvojan näkemys luvan hakuvaiheessa. On myös mahdollista järjestää neuvotteluita; usein luvanhakuprosessin aloitusvaiheessa tarkastetaan läpi kohde, johon lupaa haetaan mukana ollessa niin luvan myöntäjän kuin valvojankin edustaja. Usein myös kunnalta on edustaja mukana tuomassa esiin kunnan näkemystä asiaan. [9]

Ympäristöluvan tarvitsevaa toimintaa valvotaan koko toiminnan elinkaaren ajan, ja valvonta onkin nykyään varsin suunnitelmallista. ELY-keskuksella on olemassa valvontasuunnitelma, jonka mukaan se valvoo valvottavia kohteita. Valvontasuunnitelmassa käydään läpi ELY-keskuksen priorisoinnit ja katsotaan miten ja missä määrin valvontaa tehdään. Vuoden lopussa tehdään valvontaraportti, jossa katsotaan kuinka valvontasuunnitelma on toteutunut. [9]

Lainsäädäntö muuttui syksyllä 2014 niin, että valvonta muuttui maksulliseksi vuoden 2015 alussa. Valvontamaksu perustuu suunnitelmalliseen valvontaan. Se tarkoittaa sitä, että valvonnasta vastaavalla viranomaisella täytyy olla valvontasuunnitelma ja valvontaohjelma, jota noudatetaan. Valvontaohjelman mukaisista toimenpiteistä peritään maksu. Maksuasetus on annettu vuoden 2014 viimeisenä päivänä ja maksut alkavat pyörimään vuoden 2015 alusta. Asiakkailta perittävien valvontamaksujen tarkoituksena on paikata ELY-keskusten resurssivajetta. Niin suunnitelmallisesta valvonnasta, rikkomusepäilyjen valvonnasta kuin hallintopakkojenkin valvonnasta tulee pääosin maksullista. [5,6,9]

Ympäristölupaprosessissa valvojan roolina on antaa lausunto ympäristölupaviranomaiselle. Lausunnossa valvoja tuo esille valvojan näkökulman valvonnan kannalta olennaisista seikoista liittyen toiminnanharjoittajan hakemukseen ja annettavaan ympäristölupaan. Valvoja tuo lausunnossaan esille kannanottoja parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamiseen, parhaisiin käytäntöihin, kaavoitukseen, pohjavesiin, ilmanlaatuun, luonnonsuojeluarvoihin ja muihin valvojan tiedossa oleviin erityiskysymyksiin toimialasta ja laitoksen sijainnista riippuen. Tavoitteena on tuoda esille olemassa olevista toiminnoista valvojan kokemukset liittyen mahdollisiin häiriötilanteisiin, poikkeuksellisiin tilanteisiin, luparikkomuksiin, tarkkailutarpeisiin ja niin edelleen. [9]

ELY-keskuksen valvonta tarkoittaa sitä, että valvotaan lupamääräysten noudattamista. Tästä löytyy erikseen ympäristöministeriön valvontaohje, joka määrittelee mitä sen valvonnan pitää sisällään. Valvontaohjetta ollaan parhaillaan päivittämässä. Valvontasuunnitelmaa tehtäessä otetaan huomioon alueen kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten valvontaan liittyvä valvonta- ja muu yhteistyö. [9]

Olenaisesti valvotaan lupamääräysten noudattamista sekä myös lainsäädännön noudattamista. ELY-keskus saa toiminnanharjoittajalta määräaika- ja vuosiraportit sekä suorittaa valvontaa paikan päällä. Valvova viranomainen tekee vuosittain suunnitelman, jonka mukaan katsotaan mitä tarkastuksia tehdään ja milloin. Laitokset on jaettu valvontaluokkiin riskiperusteisesti. Maksu määräytyy valvontaluokan ja laitoksen koon mukaan. 1. valvontaluokan laitos käydään tarkastamassa kerran vuodessa, 2. valvontaluokan laitos 2 vuoden välein, 3. valvontaluokan laitos 3 vuoden välein ja loput tarkastetaan otannan mukaan noin 8 vuoden sisällä. [9]

Määräaikaistarkastuksille on olemassa kiinteät päivämäärät, joista toiminnanharjoittaja on tietoinen, mutta ilmoittamattomiakin tarkastuskäyntejä voidaan tehdä. Yllätystarkastuksiin tulee kuitenkin olla jokin syy. Yllätystarkastus voi tulla kyseeseen esimerkiksi silloin kun jätettä alkaa kertyä paikkaan, jonne sitä ei pitäisi kertyä. [9]

Koko Suomen alueella on tuhansia valvontaa vaativia laitoksia; esimerkiksi jo Uudellamaalla on valvonnan alla noin 500 laitosta. Yhdellä valvojalla saattaa parhaimmillaan olla 90 laitosta valvonnan alla samaan aikaan. Yleensä laitoksia on parikymmentä valvojaa kohti. Työ suunnitellaan vuoden alussa koko vuodeksi ja valvonnat suoritetaan, kuten ne on suunnitelmassa sovittu. Työ sisältää muun muassa määräaikaistarkastuksia, raporttien tarkastuksia ja laitoskäyntejä. Käyntejä tehdään myös silloin, kun lupaan tulee jokin muutos. ELY-keskus on taho, joka miettii luvanvaraisuuden muutostilanteissa ja AVI käsittelee sen. [9]

6.3 Ympäristölupien noudattaminen

Ympäristölupien valvonnan aikana on tullut ilmi, että toiminnanharjoittajalla on huomattavan paljon ongelmia luvan noudattamisessa. Toiminnassa voi tulla vastaan häiriöitä ja poikkeustilanteita. Toiminta voi yllättäen muuttua oleellisesti, mutta on myös nähtävissä ihan selkeitä luparikkomuksia. Luparikkomukset voivat olla niin lieviä kuin vakaviakin. [9]

Vaikka luparikkomuksia ei määrällisesti tapahdu kovin paljon, on luvan noudattamisissa yleensä aina jotain pientä huomautettavaa. Eri asia on myös se, mihin rikkomuksiin puututaan. Esimerkiksi pitoisuuksissa pysyminen ja niiden pieni heittäminen on

laitosprosesseille ihan normaalia, mutta esimerkiksi jos jätemäärien määrät muuttuvat selkeästi isommiksi kuin mitä luvassa on määritelty, joudutaan miettimään, onko toiminta enää tarkoituksenmukaista. Joskus jätettä syntyy ylimäärä jo sen takia, ettei sitä ole syystä tai toisesta voitu kuljettaa pois määräajassa, ja lisävolyymia kertyy kokoajan; tällöin voidaan miettiä onko mukana talousrikollisuutta. [9]

Yleisesti ottaen oletetaan, että toiminnanharjoittajat noudattavan ympäristölakia ja pitävät toiminnan lupansa määräämissä rajoissa. Pyrkimys on toimia lupien mukaan, mutta joukkoon kuuluu aina niitä jotka eivät ihan pysy annetuissa normeissa tai yrittävät kiertää niitä. [9]

Joskus toiminnanharjoittajan toiminta paisuu yli sen mitä luvassa on annettu määrällisesti lupa, ja on ELY-keskuksen tehtävä huomata ja puuttua siihen. Valvoja ei voi virheitä silmillään huomata, jos toiminnanharjoittaja ei niistä kerro; vastuu on tällöin toiminnanharjoittajalla. Toiminnanharjoittajan tulee olla ympäristölain luvun 2 pykälän 6 mukaisesti selvillä riskeistä, volyymeistä ynnä muusta toimintansa aiheuttamista mahdollista haitoista (selvilläolovelvollisuus). [9]

Jos valvonnasta huolimatta toiminnanharjoittajan toiminta muuttuu luvan vastaiseksi, voidaan suorittaa seuraavanlaisia toimintoja:

- pyydetään selvityksiä
- annetaan kehoitus
- hallintopakko/uhkasakko
- tutkintapyyntö poliisille.

Aikaisemmin pyydettiin enemmän selvityspyyntöjä; nykyään kehoitus voi lähteä toiminnanharjoittajalle hyvinkin herkästi. Toiminnanharjoittajaa kehoitetaan noudattamaan ympäristölupaansa ja annetaan joku tietty aikaraja, missä tämän tulee tapahtua. [9]

Suunnitelmallisen valvonnan vahvuus on siinä, että kun laitoksissa käydään säännöllisesti, niin mahdolliset muutokset, puutteet tai ongelmat voidaan havaita ajoissa ja niihin voidaan puuttua herkästi. Samassa yhteydessä saatetaan huomata muitakin muutoksia, joita toiminnanharjoittaja ei ole ymmärtänyt ilmoittaa. [9]

Ongelmana on erityisesti valvojien suuri työmäärä, jolloin kaikkiin lausuntopyyntöihin ei voida lausuntoa antaa, vaan tehtäviä on priorisoitava. Valvojien tavoitteena on keskittyä lausunnoissa olennaisiin ympäristökysymyksiin ja antaa lausunnot niihin lausuntopyyntöihin, jota valvontatyön suunnittelussa on asetettu etusijalle. [9]

Ympäristöministeriön työryhmän parhaillaan valmisteleman ympäristölainsäädännön ja -lupaprosessin uudistuksen yhtenä osana on helpottaa ELY-keskusten työkuormaa vähentämällä jatkossa matalan riskin toiminnan valvontaa. Esimerkiksi eläinsuojien kohdalla ympäristöluvista saatetaan tulevaisuudessa jopa luopua ja niiden tilalle tulisi rekisteröityminen. [9]

7 Tukea ympäristölupaprosessiin - konsulttifirmojen rooli

Suomessa toimii lukuisa määrä erityisesti ympäristölupien konsultointiin keskittyneitä konsulttifirmoja. Jo ympäristölupaprosessia aloitettaessa aluehallintovirasto yleensä ohjaa toiminnanharjoittajan ottamaan yhteyttä asiansa osaavaan konsultointi yritykseen. [8]

Pienet ja keskisuuret yritykset laativat omat ympäristölupahakemuksensa usein itse. Osa keskisuurista yrityksistä ja erityisesti suuret yritykset käyttävät useammin konsulttipalveluja lupahakemusten laatimisessa. Suuret konsernit, joilla voi olla useita tuotantolaitoksia Suomessa, ovat yleensä myös panostaneet oman lupaosaamisensa kehittämiseen ja tiedon kartuttamiseen organisaatiossaan. Nämä yleensä käyttävät konsultteja joidenkin hakemuksen osien laatimisessa (muun muassa erillisselvitykset ja vaikutusten arvioinnit). [10]

Konsulttifirmojen tarjonta voi olla laaja:

- koko hakemuksen laatiminen,

- lupamenettelyssä asiakkaan edunvalvojana ja neuvonantajana toimiminen,
- tarvittavien selvitysten tekeminen ja
- tekninen suunnittelu.

Suunnittelua voivat tarjota luonnollisesti vain sellaiset yritykset, joilla on sekä suunnittelu- että konsultointiosaamista ja -palveluja. [10]

Kokonaisuuden keskeisiä elementtejä lupahakemuksen laatimisen lisäksi ovat muun muassa:

- hankkeen/toiminnan tekniset kuvaukset ja ratkaisut,
- ympäristön kuvaus,
- ympäristövaikutusten arviointi,
- sidosryhmien tunnistaminen ja vuoropuhelun järjestäminen (keskeinen osa sosiaalisen hyväksyttävyyden saavuttamista),
- neuvottelut viranomaisten kanssa prosessin sujuvoittamiseksi.

Näiden lisäksi konsultit voivat tarjota muun muassa omaa näkemystään tilaajan itse tekemistä lupahakemusasiakirjoista. Kaiken kaikkiaan tarjonta ja mahdollisuudet riippuvat asiakkaasta, hankkeesta, konsultista ja tämän näkemyksellisyydestä ja aktiivisuudesta keskustelussa asiakkaan kanssa. [10]

Konsultilla on projektille (esimerkiksi ympäristölupahakemusprojektille) nimetty projektipäällikkö ja asiantuntijatiimi kyseessä olevan hankkeen tarpeiden mukaan. Tämä projektitiimi on sitoutunut hoitamaan projektin asiakkaan kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. [10]

Konsulttifirmojen asiakkaat ovat todella monenlaisia: osa haluaa ulkoistaa luvituksen kokonaisuudessaan konsultille, mikä ei hyvän lopputuloksen saamiseksi ole mahdollista.

Osa haluaa olla erittäin voimakkaasti mukana projektissa ja määritellä pienimmätkin yksityiskohdat itse, ja loput asiakkaat ovat tältä väliltä. Konsultin näkökulmasta on olennaista se, että tunnistaa millaisesta asiakkaasta on kyse ja tarjota palvelua ja toimia sen mukaisesti. Konsulttien tehtävänä on tulla toimeen asiakkaiden kanssa ja tuottaa projektiin lisäarvoa palveluillaan. [10]

8 Kyselyn purku

Osana insinööriä tehtiin kysely, jonka tarkoituksena oli kartoittaa luvan hakijoiden mielteitä ympäristölupaprosessista kokonaisuutena. Kyselyn kohdealueen kattavuus pyrittiin varmistamaan riittävän suurella otoksella ympäristöluvan alaisuudessa toimintaansa harjoittavia yrityksiä. Yritysten koko ja toimiala vaihtelivat suurista kemianteollisuuden laitoksista pieniin autopurkaamoihin.

Kyselyn pääkohdat olivat:

- Yhteistyö viranomaisen kanssa
- Ulkopuolisen avun tarve ja sen laajuus
- Mietteet koskien itse lupaprosessia.

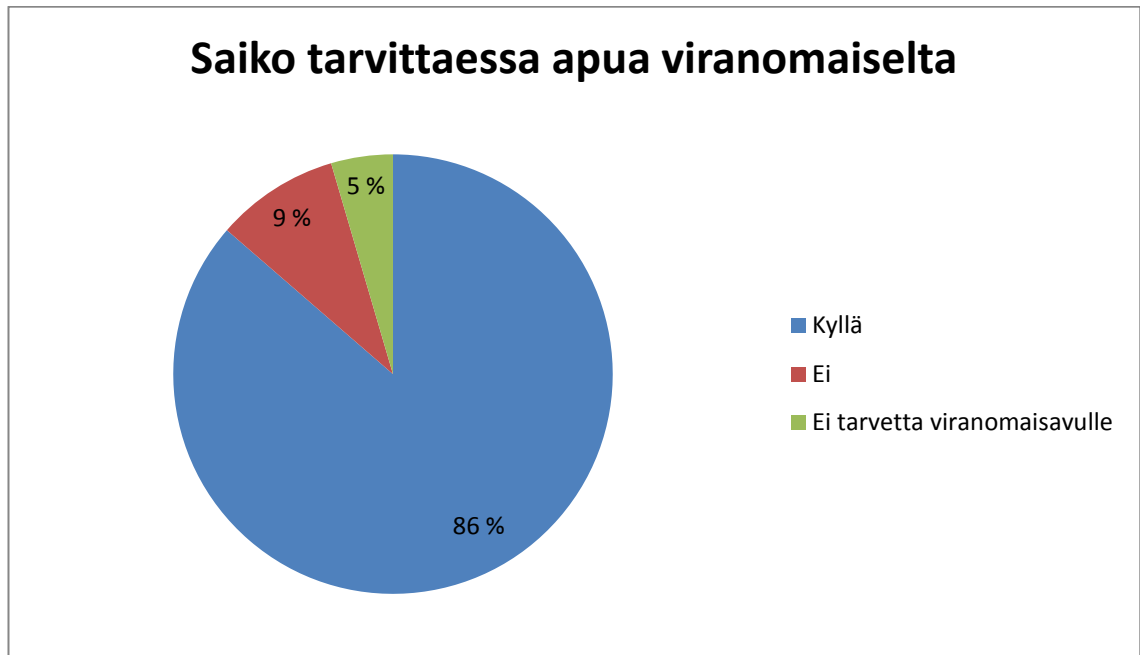
Tavoitteena oli saada kattava kuva siitä, miten toiminnanharjoittajat kokivat nämä pääkohdat ja mitkä asiat mahdollisesti tuottivat ongelmia ympäristölupaprosessissa tai sen aikana.

8.1 Viranomaisapu ympäristölupaprosessin aikana

Yhteistyö viranomaisten ja toiminnanharjoittajien välillä on perusta sujuvalle ympäristölupaprosessille. Kyselyn tuottaman informaation avulla voidaan todeta, paria poikkeusta lukuun ottamatta, että vaikka itse lupaprosessi koettiin monin tavoin erittäin hankalana, yhteistyö viranomaisten kanssa koettiin positiivisena asiana. Yli 85 % vastaajista koki, että viranomaiselta saatiin tarvittaessa apua lupaprosessin aikana. 9

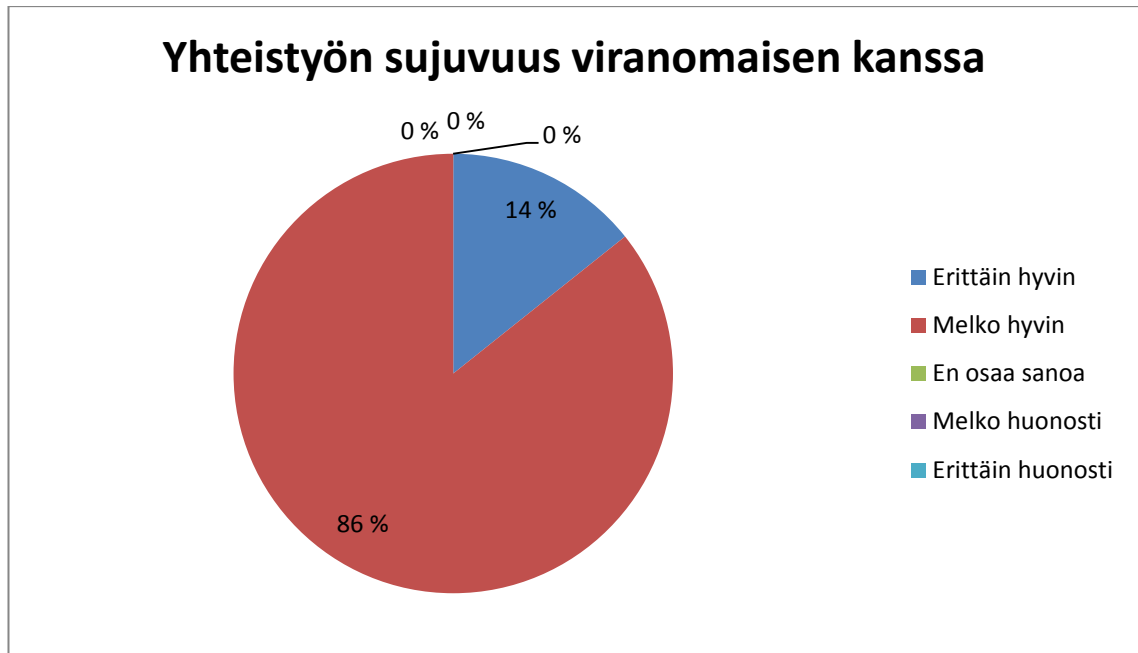
% ei kokenut saaneensa apua ja lopuilla 5 % ei ollut prosessinsa aikana tarvetta pyytää viranomaisapua.

Kuvassa 5 on esitetty, miten toiminnanharjoittajat ovat kokeneet saaneensa apua viranomaiselta ympäristölupaprosessinsa aikana.

Kuva 5. Avun saaminen viranomaistaholta ympäristölupaprosessin aikana. [11]

Itse avun tarpeen ohella toiminnanharjoittajilta kyseltiin myös tämän saadun avun luonteesta eli siitä, miten he kokivat yhteistyön viranomaisten kanssa. Ympäristölupaprosessin hankalan luonteen takia on helppo tehdä ennakko-oletus, että myös yhteistyö viranomaisen kanssa koettaisiin negatiivisena asiana. Kyselyn tulos (kuva 6) kuitenkin kumosi tämän uskomuksen. Ilmeni, että vastaajista 86 % koki yhteistyön sujuvan melko hyvin ja loput 14 % kokivat yhteistyön toimivan erittäin hyvin.

Kuva 6. Yhteistyön sujuvuus viranomaisen kanssa. [11]

Myös viranomaistahon mielestä yhteistyö hakijapuolen kanssa sujui lähes poikkeuksetta positiivisessa ja hyvässä hengessä. Sujuva yhteistyö on kaikkien osapuolten etu ympäristölupaprosessin sujuvuuden kannalta. [8]

Viranomaisen kanssa pyritään keskustelemaan prosessin aikana mahdollisimman paljon hyvän lopputuloksen saamiseksi. Toisinaan ongelmia voi tuottaa se, että viranomainen on varovainen kannanotoissaan, jolloin esimerkiksi riittävyden arviointi jää hankkeesta vastaavan/konsultin arvioitavaksi. [10]

8.2 Ulkopuolisen avun tarve ympäristölupaprosessin aikana

Ulkopuolisen avun ympäristölupaprosessin aikana tarjoavat lupaprosessiin varta vasten erikoistuneet konsultit ja konsulttiyritykset. Vaikka viranomainen antaa usein apua lupaprosessia käynnistettäessä, ohjataan toiminnanharjoittaja ottamaan yhteyttä konsulttifirmaan tarvittavien asiakirjojen laatimista varten.

Suomessa toimii kattava valikoima apua tarjoavia konsulttifirmoja, joista luvanhakija voi tarvittaessa saada räätälöityä apua oman lupaprosessinsa hoitamiseen. Avun tarve voi pitää sisällään kaikkea luontoselvityksistä melumallinnuksiin ja mittauksiin. Kuva 7

kertoo, miten suuri osa kyselyyn osallistuneista toiminnanharjoittajista on kokenut tarvitsevansa ulkopuolista apua ympäristölupaprosessinsa aikana.

Kuva 7. Ulkopuolisen avun tarve. [11]

Ympäristölupaprosessin laajan ja monimutkaisen luonteen takia ei ollut yllättävää, että melkein kolmeneljäsosaa vastaajista koki ulkopuolisen avun tarpeelliseksi lupaprosessinsa aikana.

8.3 Mietteet ympäristölupaprosessista

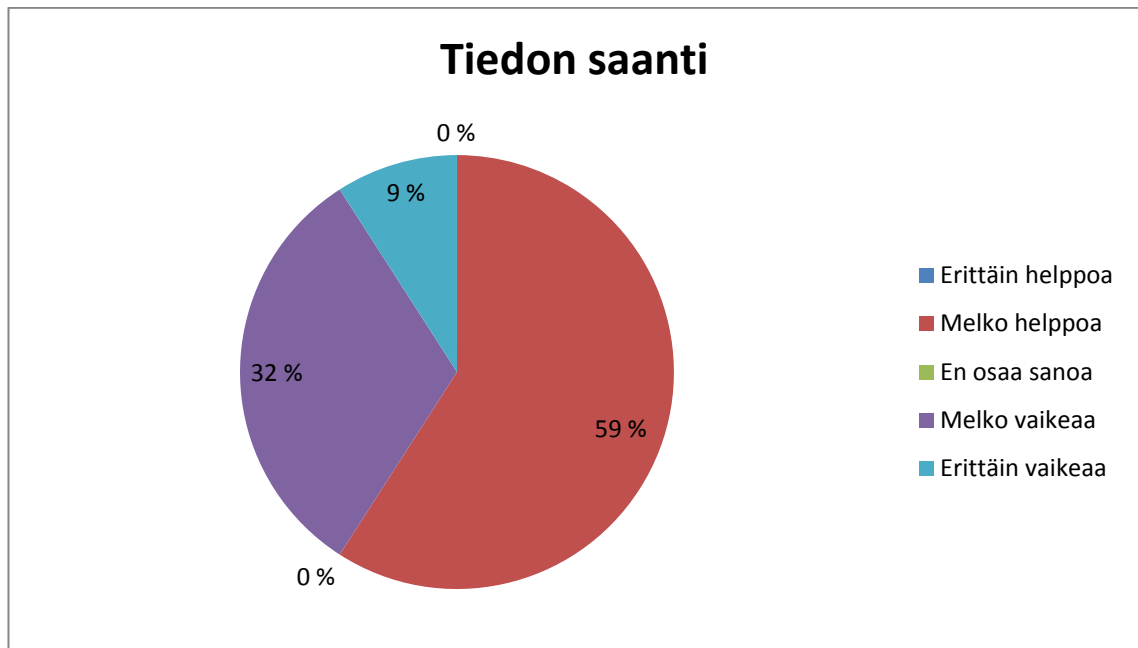
Kyselyyn osallistuneilta tahoilta pyrittiin muutamalla yksinkertaisella monivalintakysymyksellä kartoittamaan heidän tuntemuksiaan ympäristölupaprosessia kohtaan.

8.3.1 Tiedon saanti

Vaikka tietoa ympäristölupaprosessista löytyy internetistä ja kirjallisuudesta runsaasti, oli tietoa kuitenkin hankala löytää. Yhdeksi ongelmaksi nostettiin tiedon hajallaan olo; vaikka itse lupahakulomake ja sen ohjeet olisivatkin yhden linkin takana, joutuu lupahakemukseen tarvittavien tietojen sisältö tarkastamaan useammasta paikasta.

Tiedon saanti ja kokoaminen ympäristölupaa varten koettiin siis pääosin melko helppona, mutta samaan aikaan erittäin työläänä ja laajana osana prosessia.

Viranomaisilta on koettu olevan saatavilla sekä tukea että neuvoja koskien sitä, mistä tarvittavia tietoja kannattaa alkaa etsiä. Kuvasta 8 nähdään, kuinka helpoksi toiminnanharjoittajat ovat kokeneet tiedon saannin ympäristölupansa varten.

Kuva 8. Tiedon saanti lupaprosessin aikana. [11]

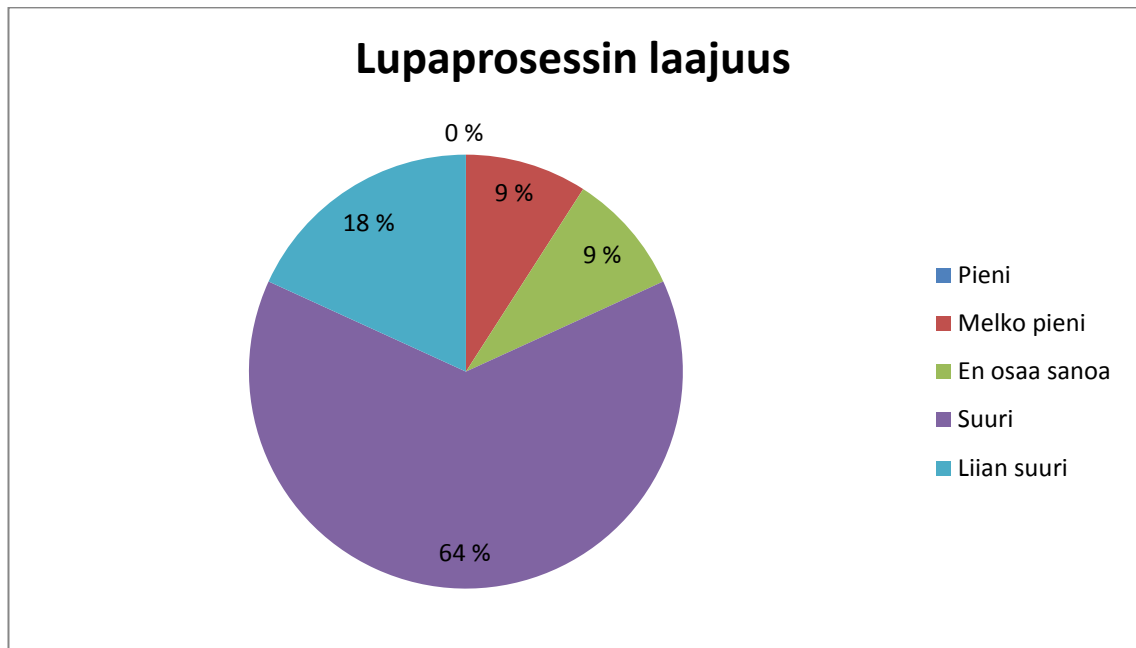
59 % vastaajista koki lupaprosessiin liittyvän tiedon olevan melko helposti saatavilla. Noin 40 % vastaajista taas oli sitä mieltä, että tiedon saanti oli joko melko tai erittäin vaikeata.

8.3.2 Lupaprosessin laajuus

Lupaprosessin laajuudella tarkoitettiin koko prosessin laajuutta alusta loppuun asti vietynä. Kyselyn perusteella kävi ilmi, että erityisesti hakuprosessin hitaus tuotti toiminnanharjoittajille paljon pään vaivaa. Tiedon saanti ja kokoaminen sekä lupaprosessin läpikäynti koettiin monella taholla aivan liian suureksi ja aikaa vieväksi.

Eräs kyselyyn vastanneista kommentoi lupaprosessin olevan erittäin hidas ja valitusprosessi hidastaa luvan saantia entisestään. Hakuprosessi on etenkin pienille

toiminnanharjoittajille kohtuuttoman raskas ja kallis. [11] Kuvassa 9 havainnollistetaan ympäristölupaprosessin laajuutta.

Kuva 9. Lupaprosessin laajuus. [11]

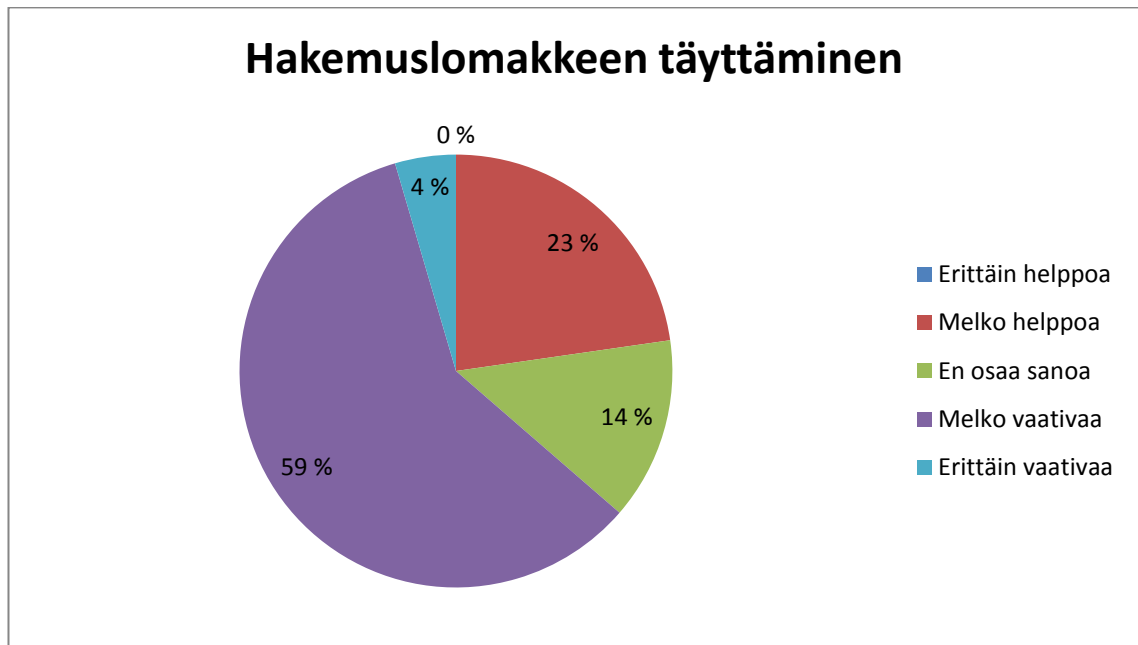
Kuvasta voidaan nähdä, että yli 80 % vastaajista kokee ympäristölupaprosessin laajuuden olevan suuri tai liian suuri. Ainoastaan alle 10 % pitää prosessin laajuutta pienenä.

8.3.3 Hakemuslomakkeen täyttäminen

Myös ympäristöluvan hakemuslomake on erittäin laaja. Lupa-asiakirjojen laatimisohteet koetaan osittain vaikeaselkoisina ja niihin toivotaankin selkeyttämistä ja yksinkertaistamista. Vaikka itse hakemuksen täyttö koettaisiinkin helppona, voi siihen liittyvien selvitysten teko ja teettäminen olla iso työ. Tärkeää on saada neuvotteluyhteys viranomaisen kanssa, jolloin nämä asiat selkeytyvät luvanhakijalle. [11]

Suomessa toimii tällä hetkellä seitsemän AVIn toimipistettä, joissa viranomaisilla voi olla erilaisia vaatimuksia lupahakemuksien ja selvitysten suhteen, mikä voi tuoda eteen yllättäviä selvityskohteita ja -vaatimuksia. Eri toimipisteiden toimintaa voi muun

muassa vaikuttaa kuntien ja kaupunkien omat säädökset ja vaatimukset. [2] Kuvassa 10 on arvioitu hakemuslomakkeen täyttämisen vaativuutta.

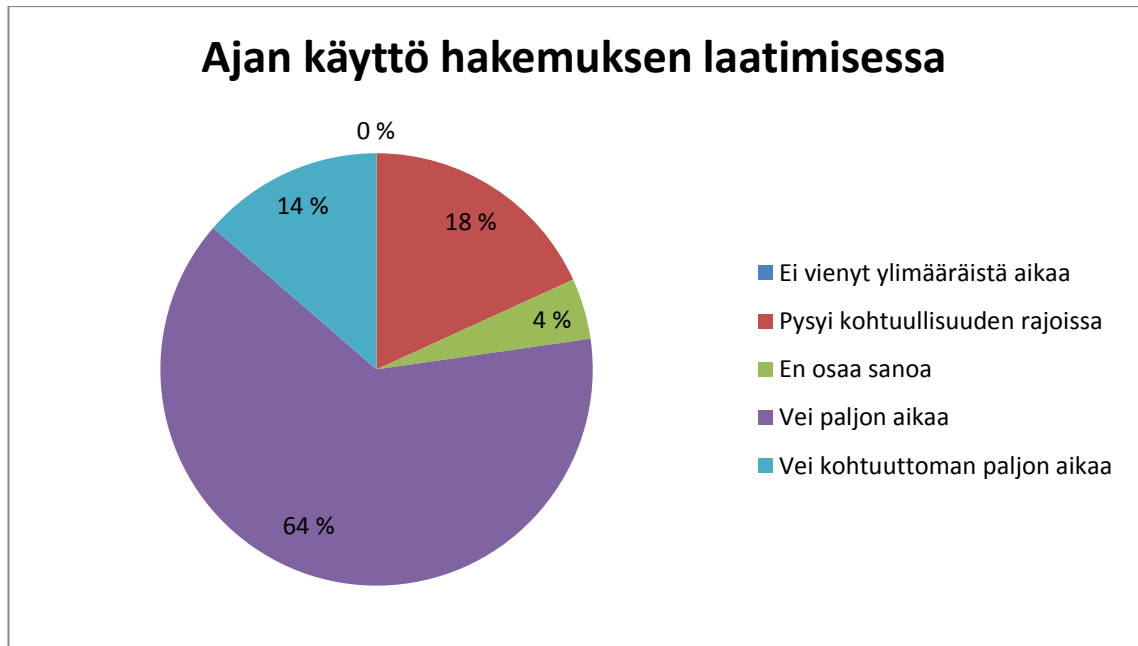

Kuva 10. Hakemuslomakkeen täyttäminen. [11]

Yli 60 % eli enemmistö vastaajista koki, että hakemuslomakkeen täyttäminen oli melko tai erittäin vaativaa.

8.3.4 Ajankäyttö hakemuksen laatimisessa

Hakemuksen laatimisen laajuudesta on kiinnostavaa nähdä myös, kuinka aikaa vieväksi se koettiin. Kuvassa 11 on esitetty ajankäyttö hakemuksen laatimisessa.

Kuva 11. Ajan käyttö hakemuksen laatimisessa. [11]

Vain 18 % vastaajista koki hakemuksen laatimiseen kuluneen ajan pysyneen kohtuullisuuden rajoissa.

9 Ympäristölupaprosessin haasteet

Toiminnanharjoittajille suunnatun kyselyn perusteella nousi esille se, että vaikka ympäristölupaprosessi sinänsä koetaan positiivisena ja luonteeltaan hyvänä asiana, on itse prosessissa ja sen kulussa paljon parannettavaa. Toiminnanharjoittajat nostivat esiin erityisesti seuraavat asiat:

- Ympäristölupaprosessi on vie kohtuuttoman paljon aikaa
- Eriävät käytännöt ja päätökset eri alueiden viranomaisten välillä
- Prosessi koetaan sellaisenaan liian raskaaksi.

Kyselystä saatua palautetta pyrittiin hyödyntämään kattavasti tutkimuksen seuraavassa vaiheessa, joka oli haastattelu prosessiin liittyvien viranomaistahojen ja konsulttien kanssa.

9.1 Ajankäyttö

Toiminnanharjoittajat kokivat erityisesti ympäristölupaprosessiin kuluvan ajan käytön hyvin ongelmaisena. Erään vastaajan mielestä ympäristölupaprosessi on kokonaisuudessaan Suomessa aivan liian hidaskäyttö, ja jos asia menee valitusprosessin takia oikeusasteesta toiseen, kuluu aikaa kohtuuttoman kauan. [11]

Ympäristöluvan keskimääräinen käsittelyaikatavoite Suomessa on 12 kuukautta; uusien toimintojen osalta 10 kuukautta. Lupaprosessi on mahdollista käydä läpi jopa neljässä kuukaudessa, jos hakemus on tehty hyvin, asian käsittely on todettu kiireelliseksi ja asian käsittelyyn on kohdistettu riittävästi resursseja. Neljä kuukautta on vähimmäiskesto aika käydä läpi lupaprosessi läpi kaikkine vaiheineen, eikä se ole riippuvainen hakemuksen kohteena olevan toiminnan kokoluokasta. Aikaa kuluu paljon yleensä silloin, jos hakija ei ole hakuvaiheessa pystynyt kuvaamaan toimintaansa riittävän tarkasti, jolloin erilaiset selvitykset ja hakemuksen täsmennykset lisäävät käsittelyaikaa. [8]

Hakemuksen käsittelyajan pitkittyessä vika ei välttämättä ole kummassakaan lupaprosessin osapuolella, mutta kun tahojen välistä toimintaa ruvetaan sovittamaan yhteen, voi aikaa vierähtää yllättävän paljon. Asiaan vaikuttavia asioita voivat olla esimerkiksi se että AVI:lla on ruuhkaa, tai toiminnanharjoittajan hakemus voi olla puutteellinen. [8]

Toisinaan tulee esiin tapauksia, joissa hakemus on hyvä, mutta toiminnanharjoittaja ilmoittaakin siihen muutoksia juuri ennen lupapäätöksen valmistumista. Sellaiseenkin tilanteeseen on törmätty, että lupa on ollut jo valmiina, kun ilmoitetaan viime hetken muutoksesta, jolloin lähes koko mietintäprosessi on jouduttu aloittamaan alusta. [8]

Erityisen tärkeät hakemukset, kuten uusinvestoinnit, pyritään käsittelemään nopeasti, jolloin vähemmän kiireellisten hakemusten käsittelyajat voivat venyä kohtuuttomankin pitkiksi. Investointihakemuksissa luvan käsittelyaika pyritään pitämään kymmenessä kuukaudessa ja usein siihen on päästäänkin. Keskimäärin lupakäsittelyajat ovat kuitenkin liian pitkiä. [8]

AVI:lla on käytössä niin sanottu maksuasetus, jossa on kuvattuna esimerkiksi eläinsuojille kolme eri maksukategoriaa. Hinnoittelu on laskettu niin, että esimerkiksi jonkun pienemmän eläinsuojan maksun pohjalla on noin 10 työpäivää eli asian käsittelyyn käytetään 10 henkilötyöpäivää, mutta tämä 10 työpäivää saattaa jakautua kuuden kuukauden ajalle. Yleensä yhdellä luvankäsittelijällä voi olla jopa 25 lupahakemusta samaan aikaan käsittelytelyssä, joten lupaa on turha odottaa saavansa tuossa kymmenessä päivässä. [8]

Ajankäyttöön vaikuttavana tekijänä voidaan myös pitää henkilöstön vaihtuvuutta; suurien eläkeluokkien jäädessä eläkkeelle menetetään paljon työntekijöitä, joilla on jo vuosien laaja kokemus lupaprosessista. Uusien työntekijöiden kouluttaminen ja rutiinien oppiminen vie aikaa, joka itsessään voi venyttää lupien käsittelyaikoja. [8]

Ajankäyttöön voi tuoda oman ongelmansa myös se, että yritykset aloittavat lupaprosessinsa liian myöhään, jolloin aikataulupaine kasvaa helposti. Viranomaiset yrittävät pääsääntöisesti ymmärtää ja ottaa huomioon lupaprosessin aikataulupaineen, mutta jos lupaviranomaista yritetään hoputtaa liikaa päätöksen antamisessa, voi se johtaa käänteiseen tulokseen ja enemmänkin hidastaa kuin nopeuttaa prosessia. [10]

Jos ajatellaan viranomaisen roolia ja tehtävää, niin hakijan näkökulmasta ongelmallista on se, että viranomaisella ei ole lainsäädännössä asetettu lupahakemusten käsittelylle määräaikaa muutoin kuin kohtuullisessa ajassa. Hakijan näkökulmasta tämä on hankalaa, sillä heillä on paine saada toiminta käyntiin. [10]

9.2 Eriävät käytännöt eri viranomaisten välillä

Toiminnanharjoittajat, joilla on ympäristölupia useammalla kuin yhdellä alueella olivat väistämättä törmänneet seuraavanlaiseen ongelmaan; kun lupaa on haettu samaan toimintaan eri alueella, on myös päätös ollut erilainen. [11]

Monissa tapauksissa saman viranomaistahon eri luvankäsittelijöiden näkemyksissä oli niin suuria eroavaisuuksia, että koko prosessin kulku keskeytyi siksi aikaa, kunnes nämä näkemuserot saatiin selvitettyä. Tällä oli kuitenkin iso vaikutus lupaprosessin keston, ja sitä kautta iso vaikutus toiminnanharjoittajan toiminnan kulkuun. Jo suunniteltuja ja valmisteltuja prosesseja tai rakennushankkeita on jouduttu perumaan

kokonaan tai esimerkiksi vuodenaika saattaa ehtiä vaihtumaan epäsuotuisaksi projektin aloittamisen kannalta. [11]

Pahimmillaan viranomaisen toiminnan on koettu olevan täysin hajallaan. Samoja direktiivejä tulkitaan eri puolilla maata eri tavalla. Lisäksi lupa-asioiden jakaminen eri virastoihin on luonut tilanteen, jossa yksi viranomainen saattaa valittaa toisen viranomaisen tekemästä päätöksestä. [11]

Myös konsulttipuolella on huomattu, että eroja ilmenee paitsi alueittain, myös alueellisen viranomaisen sisällä henkilöittäin. Lupahakemusten käsittelylle määritellään viranomaisessa aina esittelijä, joka johtaa ja koordinoi lupaprosessia. Tässä tehtävässä voi toisinaan havaita esittelijöiden henkilökohtaisten ominaisuuksien isoakin vaikutusta käsittelyyn ja lupapäätökseen. Esittelijän mielipiteeseen ja puolueellisuuteen asiasta voi vaikuttaa jo se, onko esittelijällä henkilökohtaisia intressejä asiaa kohtaan (kuten asuuko esittelijä kyseisellä paikkakunnalla vai ei). [10]

Yleisimpinä ristiriitojen aiheuttajina voidaan pitää:

- Ihmiset (esittelijät ja viranomaisen asiantuntijat) ovat erilaisia
- Ympäristöolosuhteet ovat erilaisia
- Alueen tai kunnan poliittiset ja taloudelliset intressit vaihtelevat. Tämä voi ilmetä esimerkiksi lausunnoista, joita hakemuksesta pyydetään eri tahoilta
- Viranomaisilla ei välttämättä ole ohjeistusta, joka ohjaisi yhtenäisyyteen
- Kun alueelle tulee luvittavaa toimintaa, jota ei siellä koskaan aikaisemmin ole luvitettu, on selvää että viranomaisilla ei välttämättä ole toiminnan arvioimiseksi tarvittavaa kompetenssia. [10]

Vaikka ympäristölupaprosessin luvankäsittelijöiden menettelytapojen pitäisi olla yhtenäiset koko maassa, on havaittavissa paikkakuntaakohtaisia eroja. Yleistä on, että mitä enemmän viranomaistahoja on yhdestä luvasta päättämässä, sitä enemmän näkemyseroja on. Tämä puolestaan hankaloittaa ja pitkittää lupaprosessia.

9.3 Raskas prosessi

Ympäristölupaprosessi koettiin toisinaan jopa yllättävän raskaana ja vaativana projektina. Toiminnanharjoittajat kokivat, että erilaista yksityiskohtaista tietoa vaaditaan kohtuuttoman paljon ja omasta toiminnasta pitää antaa jopa tietoa, jota yksinkertaisesti ei ole. [11]

Raskautta tuoviksi seikoiksi nostettiin erityisesti:

- Ympäristölupaprosessin ymmärrettävyys
- Toiminnanharjoittajien epätasa-arvoinen kohtelu.

Erityisen vaikeaselkoiset ja monimutkaiset lupaprosessit nostavat esiin viranomaisten asiantuntevan ohjauksen ja neuvonnan merkityksen. Toisinaan tämän asiantuntevan avun saamisen koetaan olevan työn takana saada; apua saadaan helposti lupaprosessien perusasioihin, mutta vaikeaselkoisemmissa ongelmissa saattaa apua joutua odottamaan hyvinkin pitkään. Edes toiminnanharjoittajan ohjaaminen kääntymään konsulttiyrityksen puoleen ei aina tuo toivottua tulosta ilmenneisiin ongelmiin.

Vaikka valtaosa kyselyyn vastanneista toiminnanharjoittajista koki yhteistyön viranomaispuolen kanssa olevan sujuvaa, tuli esiin muutama tapaus jossa yhteistyö ei ollut toiminut ollenkaan. Näissä tapauksissa lupaprosessiin toi erityisesti raskautta se, että jo ennakkoneuvotteluista lähtien lupaprosessin ylle asettui painostava tunne siitä, että viranomaisen etsimällä etsi puutteita toiminnanharjoittajan lupahakemuksesta, ja jopa että nämä puutteet olivat toiminnanharjoittajan täysin tietoisesti toteuttamia. Ongelmat yhteistyössä eri tahojen välillä koettiin raskauttavan prosessia entisestään. [11]

Ympäristölupien toimivuus on tärkeää yrityksen toiminnalle, kasvulle ja kehitykselle. Nykyiset liian hitaat ja vaikeasti ennakoitavat lupamenettelyt ja epäyhtenäiset tulkinnat ovat muodostaneet selkeän ongelman investointien tekemiselle.

Ympäristölupaprosessin helpottamiseksi toiminnanharjoittajat toivovat luvituksen keskittämistä yhden luukun periaatteella nykyisen hajautetun rakenteen sijasta. Turhaa byrokratiaa tulisi karsia ja tulkinnat sekä menettelyt pitäisi yhtenäistää niin, ettei lupien eteneminen ole liikaa riippuvaista siitä, missä päin Suomea ja kenen kanssa asioi. [11] Odotukset meneillään olevaa ympäristölupaprosessin uudistusta kohtaan ovatkin todella korkealla.

10 Neuvoja ympäristöluvan hakijoille

Haastattelujen yhtenä tavoitteena oli koota viranomaisten ja konsulttien neuvoja ja vinkkejä ympäristölupaprosessiin valmistautuvalle tai prosessia läpikäyväälle toiminnanharjoittajille. Alla löytyy koottuna haastatteluiden anti:

Aluehallintoviraston neuvot:

1. AVI neuvoo luvan hakijalle sivuillaan olevien lomakkeiden sijainnin ja täyttöohjeet. Sivuilta löytyy listat siitä, mitä asioita lupahakemuksessa täytyy olla.
2. AVI ohjaa hyvin herkästi kääntymään konsulttifirman puoleen. Lupa-asioiden käsittely vie jo itsessään niin paljon aikaa, ettei AVI:lla ole aikaa ruveta neuvomaan hakijoita yksityiskohtaisesti. Yksin ei kannata jäädä, koska asiaan perehtymättömälle hakijalle työmäärä voi olla turhan suuri.
3. AVI auttaa lupaprosessin aikana tarvittaessa tiettyyn rajaan asti ja voidaan pitää palavereja, joissa käsitellään kyseiseen toimintaan liittyviä asioita. [8]

Konsulttiyrityksen neuvot:

1. Keskustele viranomaisen kanssa mieluummin liikaa kuin liian vähän.
2. Käytä konsultin apua ainakin niissä hakemuksen osioissa, joissa puolueettomuus on tärkeää ja joissa oma asiantuntemus ei ole riittävää.

Joissakin tapauksissa on järkevää antaa kokonaisuuden hoitaminen konsultille, mutta ei välttämättä aina.

3. Älä vähättele tai sivuuta sidosryhmien näkemyksiä ja mielipiteitä – kuuntele ja keskustele.
4. Hanki toinen mielipide ja/tai ohjeistavaa konsultointia, jos tunnet, että et ole täysin omalla alueellasi ja hanke ja sen aikataulu on sinulle tärkeä. [10]

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen neuvot:

1. Yhteistyö; kun olet saanut ympäristölupasi, istu alas valvojan tahon edustajan kanssa ja katsokaa läpi lupamääräykset. Onko tulkinta sama? Ymmärretäänkö luvan sisältö?
2. Jos prosessissa ilmenee jotain ylimääräistä luvitettuun toimintaan kuulumatonta häiriötä, niin ole heti yhteydessä valvojaan. Häiriöllä voidaan tarkoittaa niin muutoksia prosessin pitoisuuksissa kuin jätemäärissä. Mitä nopeammin keskustelu saadaan käyntiin, sen pienemmällä hallinnollisilla ja muilla ongelmilla selvittäään. Tärkeää on se, että ilmoitus lähtee heti ELY-keskukselle sekä sijaintikunnan viranomaisille.
3. Kun toiminnanharjoittaja on tiiviissä yhteistyössä valvojan tahoon, herättää se luottamusta myös naapureissa; usein toiminnanharjoittajan laitoksen naapurit toimivat itse myös pieninä valvojina ja ilmoittavat herkästi asiasta, joka muuten voisi jäädä huomaamatta. Kun toiminnanharjoittaja itse ilmoittaa muutoksista heti, naapurit voivat luottaa siihen, että toiminnanharjoittaja ottaa toimintansa seuraukset vakavasti ja toimii luotettavasti. Näin saatu naapurisopu säilyy antaen toiminnanharjoittajalle työrauhan.
4. Tee hyvät suunnitelmat; toiminnanharjoittaja pärjää vaikeinakin hetkinä.
5. Ole selvillä toimintasi aiheuttamista riskeistä (selvilläolovelvollisuus).

6. Tee vuositarkastusraportit huolella ohjeita ja määräyksiä noudattaen. Pidä kiinni päivämääristä ja raporttien sisällöstä ja tarvittaessa ole yhteydessä viranomaiseen.

7. Lyhyesti: Tee hyvä ympäristölupahakemus, johon on helppo antaa päätös, jolloin sitä on myös helppo valvoa. [9]

11 Yhteenveto

Tämän insinööriyön tavoitteena oli kerätä yhteen tietoa ympäristölupaprosessiin liittyvästä lainsäädännöstä ja käytännöistä. Nykyisellään tieto on hyvinkin hajallaan kirjallisuudessa ja internetissä, joten kysyntää tiedon löytymisestä yhdestä paikasta oli kovasti. Toiminnanharjoittajille suunnatun e-kyselyn avulla saatiin nostettua esiin lupaprosessiin liittyviä ongelmia ja mielteitä ja työn aikana suoritettut viranomais- ja konsulttihaastattelut antoivat oman mielenkiintoisen näkökulmansa asiaan selventävien vastausten ohella. Tämän perusteella opinnäytetyön tavoitteisiin päästiin ja samalla pystyttiin tuottamaan lukijalle informatiivinen paketti ympäristölupaprosessiin liittyvistä asioista.

E-kyselyyn pyrittiin panostamaan ottamalla mukaan mahdollisimman laaja otos ympäristölainsäädännön ja -lupaprosessin alaisuuteen kuuluvia yrityksiä. Yritysten toimialat vaihtelivat laajasti eri alojen välillä ja tämä myös näkyi osittain kyselyn vastauksissa. Esiin nousi erityisesti se, että joidenkin alojen toiminnanharjoittajat olivat lupaprosessin aikana törmänneet samankaltaisiin ongelmiin. Kyselyyn vastanneiden yritysten panostuksen ansiosta pystyttiin myös viranomaisille ja konsulteille suunnattujen haastattelujen kysymykset miettimään huolella ja mahdollisimman monipuolisiksi.

Insinööriyötä tehtäessä yritettiin mahdollisimman hyvin ottaa huomioon samaan aikaan uudistuksen alla olleen ympäristölain muutokset ja voimaantulo. Työhön valitun tiedon taustat pyrittiin tarkistamaan huolellisesti ja samalla yritettiin myös valaista sitä, mitä uudistukselta on odotettavissa myös tulevaisuudessa.

Ympäristölupaprosessi lainsäädännön velvoitteineen on nykyisellään koettu olevan aivan liian raskas ja monimutkainen kokonaisuus, joten parhaillaan meneillään oleva ympäristölainsäädännön ja ympäristölupaprosessin uudistaminen onkin erittäin tervetullut ja odotettu asia, joka toteutuessaan tulee toivottavasti helpottamaan ympäristölupaprosessin läpikäymistä niin viranomaisen kuin toiminnanharjoittajan kannalta.

Lähteet

1. Ympäristö.fi. 2013. Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu. Verkkodokumentti. <www.ymparisto.fi>. Päivitetty 7.1.2015. Luettu 14.2.2015.
2. Aluehallintovirasto. 2013. Verkkodokumentti. <www.avi.fi>. Luettu 15.2.2015.
3. Ympäristöministeriö. Ympäristö. Verkkodokumentti. <<http://www.ym.fi>>. Päivitetty 10.3.2015. Luettu 14.2.2015.
4. Ympäristönsuojelulainsäädännön historiaa. Verkkodokumentti. <wanda.uef.fi/oikeustieteet/netti11-12/YSO4.pdf>. Luettu 10.3.2015.
5. Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus. 2013. Verkkodokumentti. <www.ely-keskus.fi>. Luettu 12.2.2015.
6. Suomen ympäristökeskus. Ympäristönsuojelulaki uudistuu. Verkkodokumentti. <www.syke.fi>. Julkaistu 3.2.2014. Luettu 15.3.2015.
7. Finlex. Lainsäädäntö. Ajantasainen lainsäädäntö. Verkkodokumentti. <www.finlex.fi>. Päivitetty 11.3.2015. Luettu 17.2.2015.
8. Mäkinen, Tero. 2015. Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Helsinki. Haastattelu 9.1.2015.
9. Antson, Heli. 2015. Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue. Yritysten ympäristövastuu -yksikkö. Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Helsinki. Haastattelu 9.1.2015.
10. Tyynismaa, Jaana. 2015. President, Environment. Pöyry Finland Oy, Vantaa. Sähköpostihaastattelu 23.2.2015.
11. Ympäristölupaprosessi ja sen haasteet. Toiminnanharjoittajille suunnattu e-kysely. 15.1.2015.

Liite 1. Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2014 ja 2015

3 Ympäristölupavastuualueen suoritteet

Ympäristölupavastuualueen suoritteet ovat asetuksen 2 §:ssä tarkoitettuja alennetun omakustannusarvon mukaisia suoritteita.

3.1 Päätökset

Ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaiset ympäristöluvat ja muut ympäristönsuojelulakiin perustuvat päätökset

(suoritetyyppin perässä on mainittu arvioitu keskimääräinen työmäärä henkilötyöpäivinä)

Metsäteollisuus	
Sellutehdas (80-140 htp)	44 210
Paperi- tai kartonkitehdas taikka muu massatehdas kuin sellutehdas (40-70 htp)	22 110
Lastulevy- tai kuitulevytehdas, vaneria tai muita puulevyjä valmistava tai pinnoittava tehdas (40-70 htp)	22 110
Liimapuutehdas taikka muu liimattuja tai laminoituja puutuotteita valmistava tehdas (20-35 htp)	11 050
Ikkuna- tai ovitehdas (12-21 htp)	6630
kuorellisen puutavaran vesivarasto (7,5-12,5 htp)	4020
puun kyllästämö (15-25 htp)	8040

Metalliteollisuus	
Malmien pasutuslaitos tai sintraamo taikka koksaaamo (70-120 htp)	38180
Rauta- tai terästehdas taikka rautalejeerinkejä valmistava tehdas (60-100 htp)	32160
Muita kuin rautametalleja valmistava tehdas (70-120 htp)	38180
Valimo tai muu sulatto taikka kuumaupotuslaitos (30-50 htp)	16080
Akkutehdas (15-25 htp)	8040
Rautametallin valssaamo (40-70 htp)	22110
Rautametallin takomo sekä muiden kuin rautametallien valssaamo, takomo tai vetämö (20-35 htp)	11 050
Telakka (20-35 htp)	11 050
Pintakäsittelylaitos, piirilevyvalmistamo, peittaamo, fosfointilaitos tai alumiinin anodisointilaitos (15-25 htp)	8 040

Energian tuotanto	
voimalaitos, kattilalaitos tai muu laitos, jonka suurin polttoaineteho on	
Yli 300 megawattia (MW) (30-50 htp)	20 100
Yli 150 MW - 300 MW (25-43 htp)	13 670

50-150 MW (15-25 htp)	8 040
Alle 50 MW (7-10 htp)	3 420
Ydinvoimalaitos (50-100 htp)	30 150
Kemianteollisuus	
Titaanidioksidia valmistava tehdas (60-100 htp)	32 160
Hiilen oksideja valmistava tehdas (7,5-12,5 htp)	4 020
Muita epäorgaanisia peruskemikaaleja tai muita epäorgaanisia yhdisteitä valmistava tehdas (50-85 htp)	27 130
Orgaanisia peruskemikaaleja tai organometallisia yhdisteitä valmistava tehdas taikka entsyymejä valmistava tehdas (45-78 htp)	24 720
Öljyn- tai kaasunjalostamo (70-120 htp)	38 180
Väriaineita tai pigmenttejä valmistava tehdas taikka maali-, väri- tai lakkatehdas (25-43 htp)	13 670
Muoviraaka-aineita valmistava tehdas (40-70 htp)	22 110
Muovilaminaatteja tai latekseja valmistava tehdas, kumitehdas tai liimatehdas (25-43 htp)	13 670
Tekokuituja valmistava tehdas (60-100 htp)	32 160
Räjähdyksaineita, muita lannoitteita kuin seoslannoitteita tai niiden välituotteita valmistava tehdas, torjunta-aineita tai suojauskemikaaleja tai biosidivalmisteita tai niiden tehoaineita valmistava tehdas (50-85 htp)	27 130
Seoslannoitteita ja niiden välituotteita valmistava tehdas (70-120 htp)	38 180
Lääkevalmisteita tai lääkeräaka-aineita valmistava tehdas (25-43 htp)	13 670
Muita pinta-aktiivisia aineita kuin pesuaineita valmistava tehdas (12-20 htp)	6 430
Kemikaalien tai polttoaineiden varastointi, käyttö tai käsittely	
Polttonesteiden tai vaarallisen nestemäisen kemikaalin varasto	
Säiliötilavuus on vähintään 10 000 m ³ (14-25 htp)	7 840
Säiliötilavuus on vähintään 1 000 m ³ ja alle 10 000 m ³ (8-14 htp)	4 420
Puun, turpeen tai hiilen kaasutus- tai nesteytyslaitos tai muu nestemäisen tai kaasumaisen polttoaineen valmistuslaitos (50-85 htp)	27 130
Muu kiinteän polttoaineen valmistuslaitos taikka sähköteknisen hiilen tai grafiitin valmistuslaitos (20-35 htp)	11 050
Haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävät toiminnot, mukaan lukien toiminnot, joissa haihtuvia orgaanisia yhdisteitä vapautuu raaka-aineiden sisältämästä ponne- tai paisunta-aineesta (20-35 htp)	11 050

Nahan tai tekstiilien laitosmainen tuotanto tai käsittely	
Nahkatehdas (30-50 htp)	16 080
Turkismuokkaamo (15-25 htp)	8 040
Kuitukangastehdas, kuitujen tai tekstiilien esikäsittelyä taikka värjäystä suorittava laitos (12-21 htp)	6 630

Malmien tai mineraalien kaivaminen, maaperän ainesten otto tai mineraalituotteiden valmistus	
Kaivostoiminta	
Louhintamäärä yli 500 000 t/a (75-125 htp)	40 190
Louhintamäärä 100 000-500 000 t/a (40-70 htp)	22 110
Louhintamäärä alle 100 000 t/a (20-34 htp)	14 070
Koneellinen kullankaivuu	
Vuotuinen kaivumäärä yli 1 000 m ³ (10-15 htp)	5 020
Vuotuinen kaivumäärä enintään 1 000 m ³ (5-10 htp)	3 010
Malmin tai mineraalin rikastamo (40-70 htp)	22 110
Turvetuotanto	
Tuotantoalue yli 150 hehtaaria (40-60 htp)	22 100
Tuotantoalue 50-150 hehtaaria (25-40 htp)	13 060
Tuotantoalue alle 50 hehtaaria (15-25 htp)	8 040
Asbestia tai asbestipohjaisia tuotteita käsittelevä laitos (40-70 htp)	22 110
Sementtitehdas (30-50 htp)	16 080
Kalkkitehdas (25-43 htp)	13 670
Mineraalivillatehdas (30-50 htp)	16 080
Lasia tai lasikuitua valmistava tehdas (25-43 htp)	13 670
Tiilitehdas (15-25 htp)	8 040

Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	
Maidon keräily-, käsittely- tai jalostuslaitos (25-43 htp)	13 670
Sokeri- tai makeutusainetehdas (25-43 htp)	13 670
Täkkelystehdas tai täkkelysjohdannaisia valmistava tehdas (25-43 htp)	13 670
Kasvi- tai eläinperäisiä rasvoja tai öljyjä valmistava tehdas taikka margariinitehdas (25-43 htp)	13 670
Vihannes-, hedelmä- tai marjavalmistetehdas taikka einestehtas (15-25 htp)	8 040
Teurastamo (25-43 htp)	13 670
Panimo, hiivetehtas, alkoholitehdas tai alkoholijuomatehdas (15-25 htp)	8 040

Luujuuhotehdas, rehuja tai rehuvalkuaista valmistava tehdas (15-25 htp)	8 040
Muu kuin edellä tarkoitettu kasvi- tai eläinperäistä raaka-ainetta käyttävä elintarvikkeiden käsittely- ja jalostuslaitos (15-25 htp)	8 040

Kalankasvatus	
Kalankasvatus- tai kalanviljelylaitos	
Lisäkasvu yli 100 000 kg/a (30-50 htp)	16 080
Lisäkasvu 30 000-100 000 kg/a (20-30 htp)	10 050
Lisäkasvu alle 30 000 kg/a (10-20 htp)	6 030
Luonnonravintolammikko tai lammikkoryhmä (8-14 htp)	4 420

Eläinsuojat ja turkistarhat	
Eläinsuoja, joka on tarkoitettu vähintään 300 lypsylehmälle, 800 lihanaudalle, 1000 täysikasvuiselle emakolle, 4 000 lihasialle, 120 000 munituskanalle tai 200 000 broilerille tai eläinsuoja, joka eläinyksikkökertoimien mukaisesti määritettynä vastaa edellä mainittuja eläinmääriä tuotanto-suunnan mukaisesti, taikka muu eläinsuoja, joka lannantuotannoltaan tai ympäristövaikutuksiltaan vastaa vähintään 4 000 lihasian eläinsuojaa (25-40 htp)	13 060
Eläinsuoja, joka on tarkoitettu vähintään 150 lypsylehmälle, 400 lihanaudalle, 500 täysikasvuiselle emakolle, 2 000 lihasialle, 60 000 munituskanalle tai 100 000 broilerille, tai eläinsuoja, joka eläinyksikkökertoimien mukaisesti määritettynä vastaa edellä mainittuja eläinmääriä tuotanto-suunnan mukaisesti, taikka muu eläinsuoja, joka lannantuotannoltaan tai ympäristövaikutuksiltaan vastaa vähintään 2 000 lihasian eläinsuojaa (15 - 25 htp)	8 040
Muu eläinsuoja (10-13 htp)	4 620
Vähintään 8 000 siitosnaarasminkin tai -hillerin tai yhteensä 49 600 minkin tai hillerin taikka siitosnaarasketun tai -supin tai yhteensä 16 800 ketun tai supin taikka vähintään 3 200 muun siitosnaaraseläimen turkistarha taikka muu turkistarha, joka lannantuotannoltaan tai ympäristövaikutuksiltaan vastaa vähintään 8 000 siitosnaarasminkin turkistarhaa (25-40htp)	13 060
Vähintään 4 000 siitosnaarasminkin tai -hillerin tai yhteensä 24 800 minkin tai hillerin taikka vähintään 1 200 siitosnaarasketun tai -supin tai yhteensä 8400 ketun tai supin taikka vähintään 1 600 muun siitosnaaraseläimen turkistarha taikka muu turkistarha, joka lannantuotannoltaan tai ympäristövaikutuksiltaan vastaa vähintään 4 000 siitosnaarasminkin turkistarhaa (15-25 htp)	8 040
Muu turkistarha (10-13 htp)	4 620

Liikenne	
Satama tai lastaus- taikka purkulaituri (20-34 htp)	10 850
Lentoasema (50-85 htp)	27 130
Kemikaaliratapiha tai terminaali, joilla siirretään terveydelle tai ympäristölle vaarallisia kemikaaleja kuljetusvälineestä toiseen tai varastoon taikka varastosta kuljetusvälineeseen (12-21 htp)	6 630

Jätevesien käsittely ja jätehuolto	
Jäteveden puhdistamo	
Jäteveden määrä on asukasvastineluvultaan yli 100 000 (40-60 htp)	20 100
Jäteveden määrä on asukasvastineluvultaan yli 50 000-100 000 (25-40 htp)	13 060
Jäteveden määrä on asukasvastineluvultaan 4 000-50 000 (15-25 htp)	8 040
Jäteveden määrä on asukasvastineluvultaan vähintään 100 ja alle 4 000 tai vähintään 100 henkilön asumisjätevesien johtaminen muualle kuin vesihuoltolaitoksen viemäriin (10-15 htp)	5 020
Kaatopaikka	
Vaarallisen jätteen kaatopaikka (30-50 htp)	16 080
Tavanomaisen jätteen kaatopaikka (30-50 htp)	16 080
Yli 100 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle mitoitettu maankaatopaikka (20-30 htp)	10 050
50 000-100 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle mitoitettu maankaatopaikka (15-20 htp)	7 030
Ympäristönsuojelulain 103 b §:ssä tarkoitettu suuronnettomuuden vaaraa aiheuttava kaivannaisjätteen jätealue (40-65 htp)	21 100
Ympäristönsuojelulain 45 a §:ssä tarkoitettu kaivannaisjätteen jätealue (30-50 htp)	16 080
Vaarallisen jätteen polttolaitos (80-140 htp)	44 210
Muu toiminta, johon sovelletaan jätteen polttamisesta annettua valtioneuvoston asetusta (362/2003) (40-65 htp)	21 100
Laitos tai paikka, jossa hyödynnetään tai loppukäsitellään muualla kuin siinä syntyneitä vaarallisia jätteitä (15-30 htp)	9 040
Kompostointilaitos tai muu kuin edellä tarkoitettu jätteiden hyödyntämis- tai loppukäsittelylaitos, jossa hyödynnetään tai loppukäsitellään jätettä vähintään 10 000 tonnia vuodessa (15-30 htp)	9 040

1. Toiminnan olennaista muuttamista (ympäristönsuojelulain 28 §:n 3 momentti), lupamääräyksen tarkistamista (ympäristönsuojelulain 55 §:n 2 momentti) tai määräaikaisen luvan mukaisen toiminnan jatkamista koskevan lupahakemuksen käsittelystä peritään maksu, jonka suuruus on 50 prosenttia taulukon mukaisesta maksusta. Lupamääräysten muuttamista (ympäristönsuojelulain 58 §) koskevan hakemuksen käsittelystä peritään maksu, jonka suuruus on 30 prosenttia taulukon mukaisesta maksusta. Jos kuitenkin asian käsittelyn vaatima työmäärä vastaa uudelta toiminnalta vaadittavan luvan käsittelyä, peritään taulukon mukainen maksu. Jos kysymys on yksittäisen lupamääräyksen tekniluonteisesta muuttamisesta, maksun suuruus on 10 prosenttia taulukon mukaisesta maksusta.

2. Maksu peritään 35 prosenttia alempana, jos asian käsittelyn vaatima työmäärä on taulukossa tai 1 kohdassa mainittua työmäärää pienempi, ja 35 prosenttia korkeampana, jos työmäärä on taulukossa tai 1 kohdassa mainittua työmäärää suurempi.

3. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ympäristönsuojelulain 33 §:n nojalla siirtämän asian käsittelystä peritään maksu, joka vastaa kunnan kyseisen toiminnan lupahakemuksen käsittelystä perimää maksua.
4. Ympäristönsuojelulain 35 §:n 4 momentissa tarkoitettujen samanaikaisesti ratkaistavien useiden toimintojen lupa-asioiden käsittelystä peritään yhdistetty maksu siten, että korkeimpaan maksuluokkaan kuuluvan toiminnan käsittelymaksuun lisätään muiden toimintojen osuutena 50 prosenttia näiden toimintojen maksuista. Jos jonkin toiminnan toimivaltainen lupaviranomainen on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, maksu on 50 prosenttia asianomaisen viranomaisen muutoin vastaavan asian käsittelystä perimästä maksusta. Jos kuitenkin asian käsittelyn vaatima työmäärä vastaa uudelta toiminnalta vaadittavan luvan käsittelyä, peritään kunkin toiminnan lupa-asian käsittelystä täysi maksu.
5. Jos kysymyksessä on muu ympäristölupa-asia, lainsäädännön tai lupapäätöksen edellyttämän suunnitelman, selvityksen tai muun niitä vastaavan käsittely taikka jos taulukon mukainen maksu olisi luvan käsittelyn vaatiman työmäärän perusteella kohtuuttoman korkea tai alhainen, peritään asian käsittelystä maksu, jonka suuruus on 55 euroa/h.

